

TOEZICHT OP MEDIA PLURALISME IN HET DIGITALE TIJDPERK

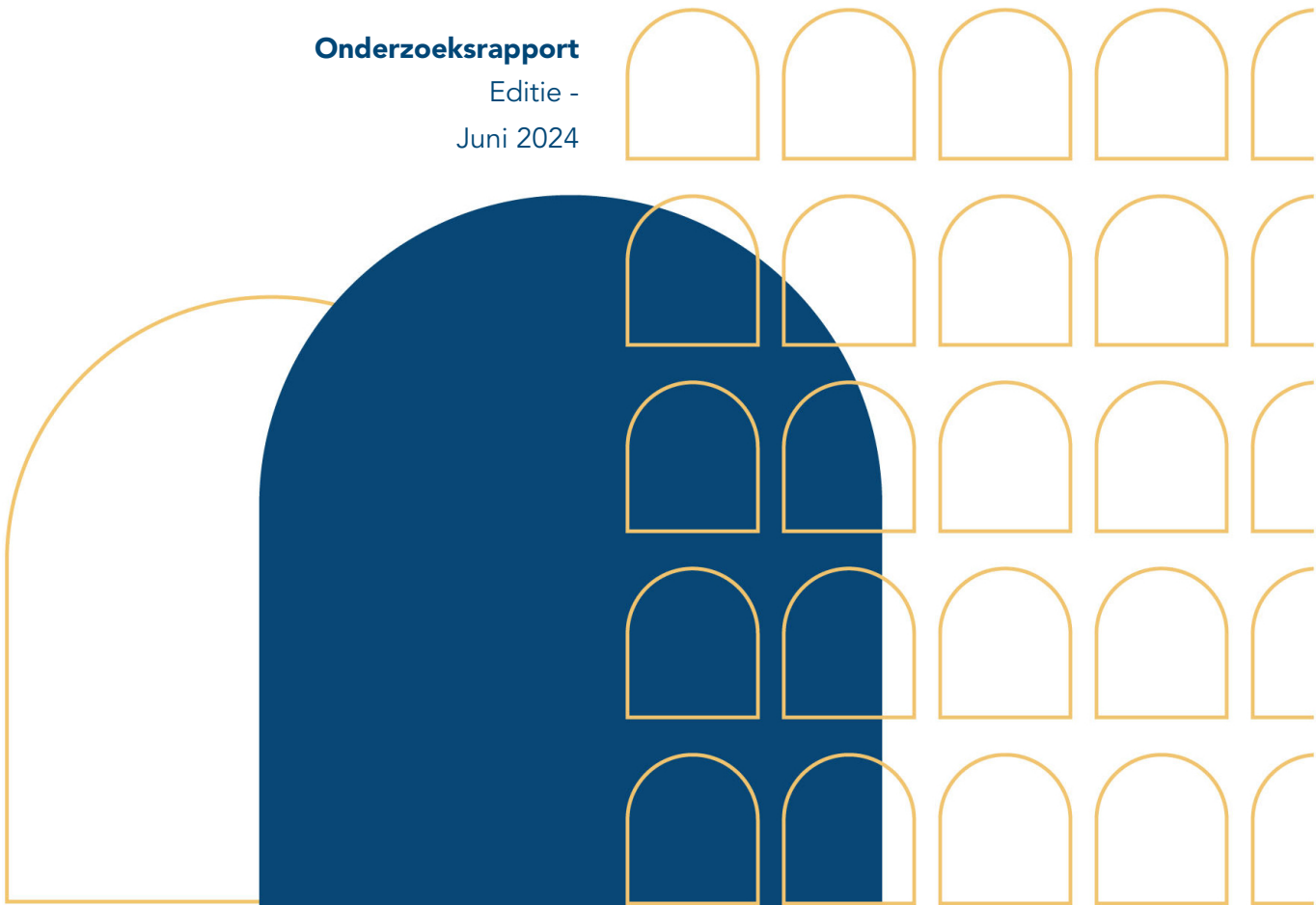
TOEPASSING VAN DE MEDIA PLURALISME MONITOR IN DE EUROPESE LIDSTATEN EN KANDIDAAT-LIDSTATEN IN 2023

Landenrapport: België

Peggy Valcke, CiTiP - KU Leuven
Ellen Wauters, CiTiP - KU Leuven

Onderzoeksrapport

Editie -
Juni 2024

Inhoudsopgave

1. Over het project	4
1.1. Overzicht van het project	4
1.2. Methodologie	4
2. Inleiding	6
3. Resultaten van de gegevensverzameling: beoordeling van de risico's voor mediapluralisme	8
3.1. Basisbescherming (22% - Laag risico)	12
3.2. Marktpluraliteit (62% - Gemiddeld risico)	16
3.3. Politieke onafhankelijkheid (16% - Laag risico)	21
3.4. Sociale inclusie (53% - Gemiddeld risico)	25
4. Besluit	29
5. Notities	31
6. Bronnen	35
Bijlagen I. Landenteam	
Bijlagen II. Groep van experts	

© European University Institute 2024

Inhoud en afzonderlijke hoofdstukken © Ellen Wauters, Peggy Valcke, 2024

Dit werk is gepubliceerd door het European University Institute,
Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

Deze tekst mag alleen worden gedownload voor persoonlijke onderzoeksdoeleinden. Voor reproductie voor andere doeleinden, zowel op papier als elektronisch, is de toestemming van de auteur(s) vereist. Bij een citatie dient te worden verwezen naar de volledige naam van de auteur(s), redacteur(en), de titel, het jaartal en de uitgever.

Verzoeken dienen te worden gericht aan cmpf@eui.eu

Meningen in deze publicatie weerspiegelen de opvattingen van individuele auteurs en niet die van het European University Institute.

De Engelse versie van dit rapport prevaleert boven deze vertaling.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Robert Schuman Centre for Advanced Studies
Onderzoeksrapport 2023
RSC / Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Gepubliceerd op Juni 2024
European University Institute
Badia Fiesolana
I – 50014 San Domenico di Fiesole (FI)
<https://cadmus.eui.eu/>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

1. Over het project

1.1. Overzicht van het project

De Media Pluralisme Monitor (MPM) is een onderzoeksinstrument dat ontwikkeld is om risico's voor mediapluralisme te identificeren in de verschillende EU-lidstaten en kandidaat-lidstaten. Dit verslag is opgesteld op basis van de uitvoering van de MPM 2023. Dit project, in het kader van een voorbereidende actie van het Europees Parlement, werd ondersteund door een subsidie van de Europese Commissie aan het Centre for Media Pluralism and Media Freedom (CMPF) van het Europees Universitair Instituut.

1.2. Methodologie

Auteurschap en beoordeling

Het CMPF werkt samen met ervaren, onafhankelijke onderzoekers om de gegevens te verzamelen en om de rapporten te schrijven. Het onderzoek is gebaseerd op een gestandaardiseerde vragenlijst die ontwikkeld is door het CMPF. In Nederland werkt het CMPF samen met Peggy Valcke en Ellen Wauters (CiTiP - KU Leuven), die de gegevensverzameling, beoordeling, becommentariëring en interviews met relevante experts heeft uitgevoerd.

Dit verslag werd nagelezen door het CMPF. Om de accuraatheid en betrouwbaarheid van de bevindingen te staven, werd in elke lidstaat een groep van experts aangewezen om de antwoorden op evaluatieve vragen te controleren. (Zie Bijlage 2). Risico's voor mediapluralisme werden onderzocht in vier thematische domeinen, waarvan geacht werd dat zij de voornaamste risicogebieden voor mediapluralisme en persvrijheid omvatten: Basisbescherming, Marktpluraliteit, Politieke onafhankelijkheid en Sociale Inclusie. De resultaten zijn gebaseerd op de beoordeling van verschillende indicatoren voor elk thematisch domein (zie Tabel 1).

Basisbescherming	Marktpluraliteit	Politieke onafhankelijkheid	Sociale inclusie
Bescherming van de vrijheid van meningsuiting	Transparantie van media eigendom	Politieke onafhankelijkheid van de media	Vertegenwoordiging van minderheden in de media
Bescherming van het recht op informatie	Pluraliteit van media-aanbieders	Redactionele autonomie	Lokale en regionale media en gemeenschapsmedia
Journalistieke normen en bescherming	Pluraliteit in digitale markten	Audiovisuele media, online platforms en verkiezingen	Gendergelijkheid in de media
Onafhankelijkheid en doeltreffendheid van de media autoriteit	Levensvatbaarheid van de media	Staatsregulering van middelen/steun voor de mediasector	Mediageletterdheid
Bereik van traditionele media en internettoegang	Onafhankelijkheid van redacties van commerciële invloed en invloed van eigenaar	Onafhankelijkheid van publieke media	Bescherming tegen desinformatie en haatspraak

Tabel 1: Thematische domeinen en indicatoren van de Media Pluralisme Monitor

De digitale dimensie

De Monitor beschouwt de digitale dimensie niet als een apart onderwerp, maar als verweven met de traditionele media en de bestaande beginselen van mediapluralisme en vrijheid van meningsuiting. Niettemin bevat het rapport ook een specifieke analyse van risico's die specifiek verband houden met digitale media.

De berekening van de risico's

De resultaten voor elk thematisch domein en elke aparte indicator zijn gerangschikt op een schaal van 0 tot 100%. Een score tussen 0 en 33% wordt als "laag risico" beschouwd, 34 tot 66% als "gemiddeld risico" en 67% tot 100% als "hoog risico". Voor de indicatoren geldt dat een score van 0 gewaardeerd is als 3%; en een score van 100 is gewaardeerd als 97%. Dit werd gedaan om te voorkomen dat een indicator volledig afwezig of volledig aanwezig is in een land.

Disclaimer: De inhoud van het verslag weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de standpunten van het CMPF, noch het standpunt van de leden die de groep van deskundigen samenstellen. Het geeft de standpunten weer van het nationale landenteam dat de gegevens heeft verzameld en het verslag heeft opgesteld. Als gevolg van bijwerkingen en verfijningen in de vragenlijst zijn de scores van het MPM2023 mogelijk niet volledig vergelijkbaar met die van vorige edities van het MPM. Voor meer details over het project, zie het CMPF-verslag over MPM2023, binnenkort beschikbaar op: <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>.

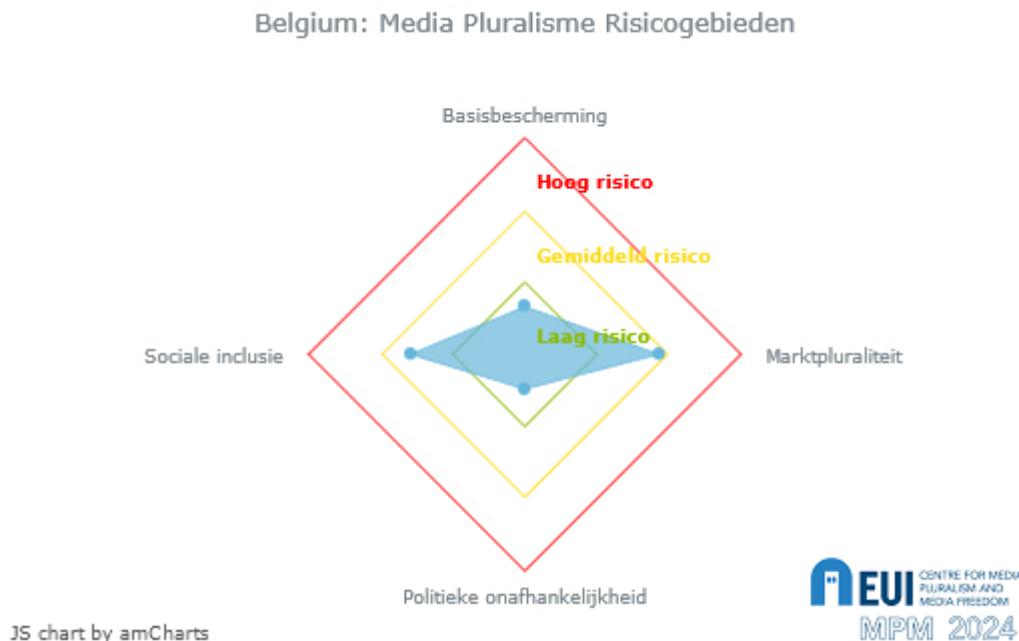
2. Inleiding

- **Landenoverzicht:** België is een land gelegen in West-Europa, officieel het Koninkrijk België genoemd. Het heeft een grootte van ongeveer 30k km² en een bevolking van meer dan 11,5 miljoen. De hoofdstad is Brussel. De institutionele organisatie is complex en gestructureerd op zowel regionale als taalkundige gronden. Het bestaat uit drie gewesten: het Vlaamse (Vlaanderen), Waalse (Wallonië) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het bestaat verder uit drie taalgemeenschappen: de Nederlands-/Frans- en Duitstalige Gemeenschappen. De Brusselse gemeenschap doorkruist deze gemeenschappen, aangezien beide gemeenschappen van de primaire taal verantwoordelijk zijn voor de moedertaalsprekers die in Brussel wonen.
- **Talen:** België heeft twee grote taalgroepen: de Vlaamse gemeenschap (ongeveer 60% van de bevolking) en de Franstalige gemeenschap (ongeveer 40% van de bevolking). Daarnaast is er een kleinere Duitstalige gemeenschap in het oostelijk deel van België, bestaande uit ca. 80k burgers. De Gemeenschappen hebben vooral bevoegdheden op het gebied van cultuur (theater, bibliotheken, audiovisuele media, enz.) onderwijs, gezondheidszorg, maatschappelijk welzijn en jeugdbescherming.^[1]
- **Minderheden:** Om historische redenen onthouden België en zijn taalgemeenschappen zich in principe van: het duidelijk definiëren en erkennen van bepaalde minderheden door de wet. Franse en Nederlandse moedertaalsprekers vormen een minderheid in sommige delen van het land, maar niet in andere, zodat niemand in het algemeen als een minderheid, met uitzondering van de Duitstalige bevolking.
- **Economische situatie:** Gezien zijn ligging in het hart van Europa heeft België een geglobaliseerde, servicegerichte economie. De gezondheid van de economie verschilt echter per regio, waarbij de regio Noord-Vlaanderen het over het algemeen beter doet dan de regio Zuid-Wallonië. Voor 2023 steeg het BBP van België met 1,5%. De inflatie bedroeg 2,3% in 2023, wat verband houdt met de snelle transmissie van de dalende groothandelsprijzen voor gas en elektriciteit naar de kleinhandelsprijzen, samen met het effect van de overheidsmaatregelen om de prijsstijgingen te temperen.^[2] De individuele consumptie was veerkrachtig in 2023, gesteund door de automatische indexering van lonen en sociale uitkeringen, die bijdroeg aan het behoud van de koopkracht van huishoudens. Bovendien herstelden de investeringen zich sterk dankzij een opleving van de bedrijfsinvesteringen.^[3]
- **Politieke situatie:** België heeft een complexe myriade van politieke instellingen, die voornamelijk draaien rond de taalgemeenschappen. Sinds een reeks staats hervormingen in 1970 zijn politieke partijen verdeeld over taalgemeenschappen, zodat partijen over het algemeen een tegenhanger hebben binnen beide gemeenschappen die de belangen van hun gemeenschap vertegenwoordigt. Politieke partijen in België kunnen over het algemeen als politiek gematigd worden beschouwd, waarbij de meest populaire partijen christen-democraten, liberalen en sociaal-democraten zijn, gevolgd door een aantal kleinere partijen die zich richten op nationalistische, specifieke liberale ('separatisme') of milieuthema's.
- **Mediamarkt:** Economisch gezien zijn er twee mediamarkten: bepaalde mediabedrijven concentreren zich op het noorden van België met zijn overwegend Nederlandstalige bevolking, terwijl andere bedrijven zich richten op de overwegend Franstalige bevolking in het zuiden van België.^[4] Dit resulteert in kleinere mediamarkten in vergelijking met de buurlanden. Het Belgische publiek heeft ook toegang tot een breed scala aan buitenlandse mediakanalen, die vooral populair zijn in de Franstalige en

Duitstalige delen van het land. Voor televisie is in Vlaanderen de openbare omroep (VRT) het grootste mediakanaal. In het Franstalige deel is de situatie anders. Hier is het marktaandeel meer verdeeld tussen verschillende omroepen, meer bepaald de openbare omroep (RTBF) en de particuliere omroep RTL.^[5] RTL maakte deel uit van de RTL Group, maar de Belgische omroepactiviteiten werden in 2023 overgenomen door de Belgische private mediabedrijven DPG Media en Rossel Group.^[6] Wat gedrukte media betreft, zijn in Vlaanderen Mediahuis en DPG media de dominante spelers op de markt. In het Franstalige deel is het Groupe Rossel die het grootste deel van de gedrukte markt controleert. Wat online aanwezigheid betreft, zijn de populairste nieuwsmerken in Vlaanderen verbonden aan de binnenlandse mediabedrijven. In het Franstalige deel is de situatie meer gefragmenteerd en zijn er meer buitenlandse mediamerken.^[7]

- **Regelgeving:** Tijdens de staatshervormingen van 1970 kregen de communautaire autoriteiten meer bevoegdheden om de radio- en televisieomroepmarkten te reguleren. Als gevolg hiervan heeft elke Gemeenschap zijn eigen (audiovisuele) mediawet en een aparte mediaregulator met soms verschillende taken en bevoegdheden. De Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten is omgezet in alle taalgemeenschappen.^[8] De autonomie van de gewestelijke overheden verklaart ook de noodzaak om beide markten afzonderlijk te beoordelen voor die aspecten die onder de bevoegdheid van de taalgemeenschappen vallen. Het is echter belangrijk te verduidelijken dat de Belgische bevolking in principe toegang heeft tot (bijna) alle mediakanalen die in beide talen worden aangeboden, ongeacht de locatie.

3. Resultaten van de gegevensverzameling: beoordeling van de risico's voor mediapluralisme

Net als in de vorige implementatierondes scoort België relatief positief. Het risiconiveau is echter licht gestegen in de meeste domeinen. Hoewel de indicator voor marktpluraliteit globaal is gedaald, blijft deze echter een hoog risico vormen. Dit betekent dat we voorzichtig moeten zijn met bepaalde zorgwekkende trends in specifieke domeinen zoals regionale en lokale media, veiligheid van journalisten, anti-SLAPP-procedures en mediawijsheden. De media zullen verdere steun nodig hebben om hun stabiliteit en pluraliteit te garanderen.

Fundamentele bescherming (22%- Laag risico). Net als de voorbije jaren scoort België positief op de fundamentele bescherming van de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting. Hoewel het risico laag blijft, stellen we een lichte stijging van het risiconiveau vast. Sommige bezorgdheden werden al aangekaart in de vorige edities van de MPM, zoals de willekeur bij de toegang tot openbare informatie, de werkonzekerheid voor zelfstandige journalisten en de dreiging van strafsancities wegens laster. Recentelijk is er een toename van agressie tegen journalisten en zijn er enkele SLAPP-zaken geweest, wat de toename zou kunnen verklaren.^[9]

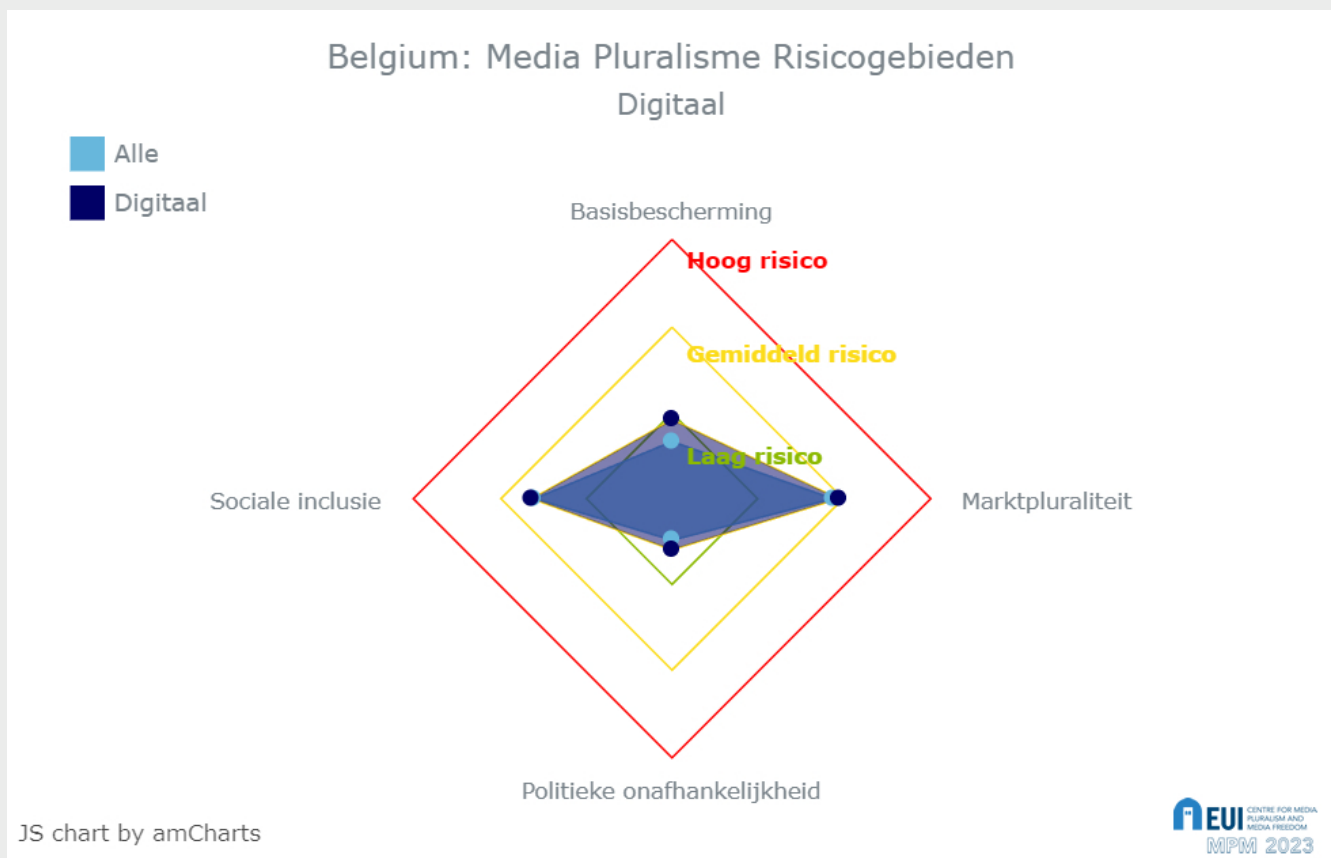
Marktpluraliteit (62%- middelmatig risico). De economische situatie van de Belgische mediamarkten is een complex verhaal. Met drie verschillende taalgemeenschappen zijn de markten erg klein en de media-actoren erg geconcentreerd. De laatste jaren is er een toenemende consolidatie tussen media-actoren (binnen en tussen sectoren). Terwijl de indicator voor pluraliteit van media-aanbieders een hoog risico blijft houden, zijn er enkele verbeteringen op het gebied van levensvatbaarheid van de media en redactionele onafhankelijkheid.

Politieke onafhankelijkheid (16% - laag risico). Net als in voorgaande jaren is de politieke en commerciële onafhankelijkheid van audiovisuele mediakanalen wettelijk verankerd. Hetzelfde kan niet gezegd worden van de geschreven media, hoewel een sterk en effectief co- en zelfregulerend kader in de praktijk hun onafhankelijkheid waarborgt. Online media-actoren vallen over het algemeen binnen deze kaders, al kan deze toepassing in de praktijk nog voor onzekerheid zorgen. Verbonden met het gebied van

marktpluriformiteit blijft er een algemeen gebrek aan transparantie met betrekking tot de zogenaamde 'digital natives' of 'online-only's'. Zoals in voorgaande jaren blijft de bevinding dat de redactionele autonomie van deze actoren in de praktijk niet in het gedrang lijkt te zijn, maar waakzaamheid van alle betrokken stakeholders blijft aanbevolen.

Sociale inclusiviteit (53%- Middelmatig risico) Met betrekking tot sociale inclusiviteit is er opnieuw een verhoogd risico in vergelijking met de vorige editie van de MPM. Deze stijging houdt verband met de indicator voor de vertegenwoordiging van minderheden in de media, die steeg van een gemiddeld risico naar een hoog risico. Dit kan worden verklaard door een hercodering van de variabele aangezien België geen wettelijk erkende minderheden heeft. De fragmentatie van het medialandschap in België blijft de kern van de Belgische uitdagingen. Met drie verschillende gemeenschappen die de bevoegdheden over media-aangelegenheden delen, is het moeilijk gebleken om de inclusie van minderheden te garanderen.

Focus op de digitale omgeving

Fundamentele bescherming

Het wettelijke kader in België maakt geen onderscheid tussen vrijheid van meningsuiting in de online en offline omgeving. De Belgische grondwet verhindert echter niet dat wetgeving a posteriori beperkingen oplegt aan meningsuitingen. Bijgevolg duiken beperkende maatregelen op in een brede waaier van regelgevingen ter bescherming van andere rechten, zoals antidiscriminatie, eer en goede naam, openbare zeden, privacy en gegevensbescherming.^[10] Het probleem is ook niet beperkt tot a posteriori maatregelen, want meer dan tien jaar geleden vond het EHRM dat het kader voor a priori beperkingen ook ontbrak.^[11] Hoewel beide soorten beperkingen in theorie risico's kunnen inhouden

voor de vrijheid van meningsuiting, wordt het risico in de praktijk beperkt door een consistente toepassing van zowel evenredigheidstests als afwegingen met andere grondrechten, die zowel on- als offline van toepassing zijn en waarbij grondig rekening wordt gehouden met de kenmerken van elk geval.

Net als vorig jaar liggen de risico's die specifiek verband houden met de mogelijkheid om inhoud in de onlineomgeving te blokkeren en te filteren voornamelijk bij de onlineplatforms. Hoewel de populairste platforms transparantierapporten publiceren over hun blokkeer- en filteractiviteiten, blijft er bezorgdheid omdat de transparantie, volledigheid en nauwkeurigheid van deze rapporten wordt bepaald door de platformen zelf. Meta gaf bijvoorbeeld in 2022 een landenrapport uit voor België, maar dat is nu niet meer het geval. Zowel X als Tiktok produceren ook transparantierapporten. Tiktok verstrekt deze op landbasis, maar België is hier niet in opgenomen. Agressie in het algemeen, maar ook online agressie neemt toe. Er moet ook speciale aandacht worden besteed aan de situatie van vrouwelijke journalisten, en meer in het bijzonder degenen met een etnische achtergrond uit een minderheidsgroep. Er zijn een paar gevallen van opzettelijke en ernstige mishandeling geweest, waardoor dit een variabele is die alle nodige zorg en aandacht moet krijgen van alle betrokken belanghebbenden om deze trend om te buigen.^[12]

Pluraliteit van de markt

Zoals gemeld in opeenvolgende implementatierondes van het MPM, vallen digitale nieuwsmedia (nog) niet onder de bevoegdheid van de transparantieplichtingen ten aanzien van hun respectieve mediatoezichthouder. Als gevolg daarvan is er zeer weinig bekend over hun marktaandeel of eigendomsstructuren. Bovendien zijn er zo goed als geen crossmediale eigendomsbeperkingen en geen specifieke drempels opgenomen in de mediawetgeving, wat voornamelijk het gevolg is van de bevoegdheidsverdeling in België die de actieradius van elke wetgever beperkt. Nieuwsconsumptie via digitale platforms en digitale toepassingen neemt nog steeds toe.^[13] Mediabedrijven zijn op zoek naar nieuwe vormen van innovatie met betrekking tot nieuws, bijvoorbeeld digital first.^[14]

Politieke onafhankelijkheid

Het risico voor politieke onafhankelijkheid in de online omgeving liet een risicodaling zien van 23% sinds de vorige implementatie. Gelijkaardig aan de opmerking over transparantie van de eigendomsstructuren van traditionele media, houdt het algemene gebrek aan transparantie risico's in met betrekking tot politieke controle over deze mediakanalen, zowel in de offline als in de online wereld. Hoewel de perstradities in België resulteren in over het algemeen meer ideologisch gekleurde media, een traditie die zich heeft voortgezet toen de persmedia hun intrede deden in de online omgeving, is er tot nu toe geen directe controle ontdekt. Met betrekking tot politieke reclame zijn er enkele algemene regels, maar niet specifiek gericht op politieke advertenties. Bovendien zijn partijen niet altijd transparant, bijvoorbeeld met betrekking tot de platforms waarop ze hebben geadverteerd en of hun campagne gebaseerd was op gepersonaliseerde of gerichte reclametechnieken. Hoewel sociale mediaplatforms zelf over het algemeen in staat lijken om nauwkeurig aan te geven of een bepaalde advertentie politiek is, inclusief de optie voor gebruikers om aan te geven dat een advertentie politiek is, is dit alleen niet voldoende om te voorkomen dat online mediagebruikers worden blootgesteld aan een onevenwichtige vertegenwoordiging van politieke partijen.

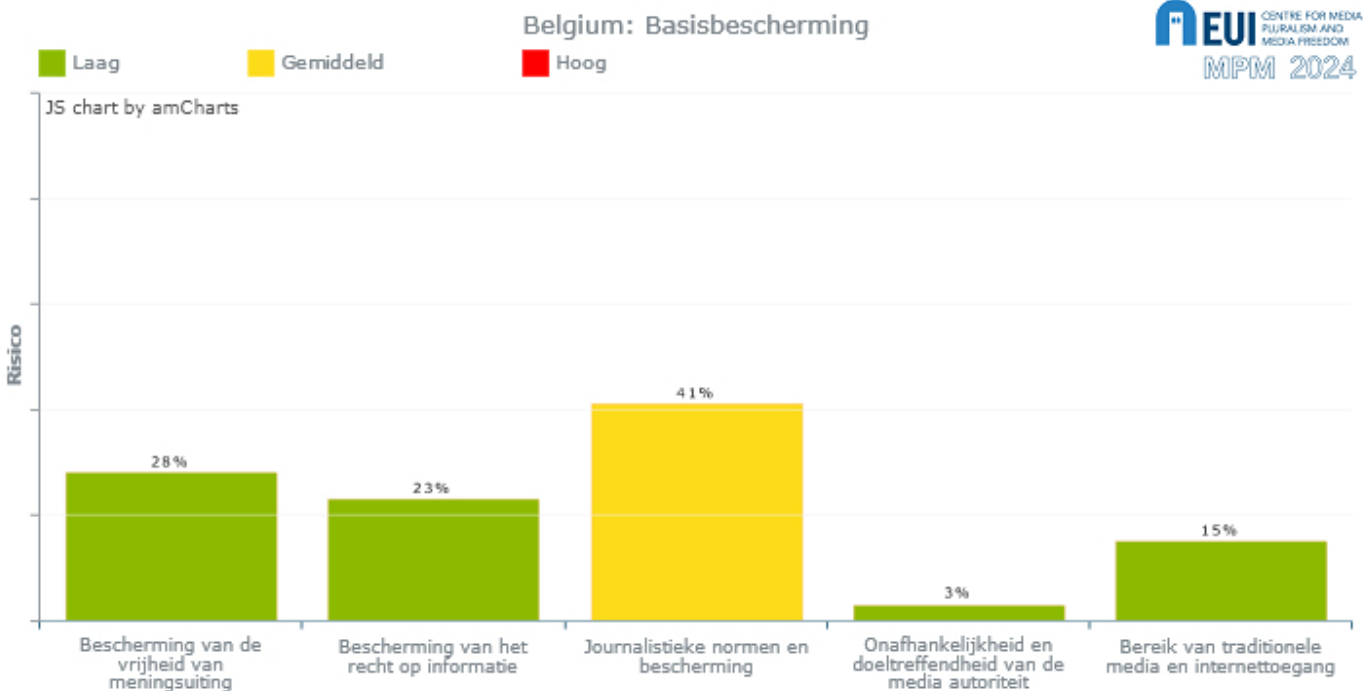
Sociale inclusiviteit

Wat betreft de inspanningen van België in de strijd tegen desinformatie, net als in de vorige implementatieronde van het MPM, lijkt het probleem van desinformatie in België nog steeds beperkt

te zijn. Er is echter ook desinformatie afkomstig van internationale platformen die een aanzienlijke impact kan hebben. Inspanningen om problemen aan te pakken komen voornamelijk van belanghebbenden uit de sector, soms met steun van de overheid. De beperkte risico's op dit gebied mogen daarom in geen geval beschouwd worden als een reden om te snoeien in de lopende inspanningen om feiten te controleren of in de inspanningen om het publiek bewust te maken van de gevaren en de aard van online desinformatie.

3.1. Basisbescherming (22% - Laag risico)

De indicatoren inzake de Basisbescherming vormen de ruggengraat van de regelgeving voor de mediasector in elke hedendaagse democratie. Ze meten een aantal potentiële risicogebieden, met inbegrip van het bestaan en de doeltreffendheid van de uitvoering van de (grond)wettelijke waarborgen voor de vrijheid van meningsuiting en het recht op informatie; het statuut van journalisten, met inbegrip van hun bescherming en de mogelijkheid om hun opdracht uit te voeren; de onafhankelijkheid en de doeltreffendheid van de nationale regelgevende instanties die bevoegd zijn om de mediasector te reguleren; en het bereik van traditionele media en toegang tot het internet.

De indicator voor de bescherming van de vrijheid van meningsuiting heeft een laag risico (28%).

Het risiconiveau voor de vrijheid van meningsuiting blijft stabiel over de verschillende implementatierondes van de MPM. De bezorgdheden die in de vorige implementatierondes werd vastgesteld blijven echter bestaan. België handhaaft de strafbaarstelling van laster, ondanks de oproep van de Raad van Europa uit 2007 om de gevangenisstraffen voor laster af te schaffen.^[15] In de praktijk zullen openbare aanklagers echter slechts zelden (of nooit) gebruik maken van het strafrecht, vanwege de moeilijkheden en kosten van een juryrechtspraak (Hof van Assisen), die verplicht is voor persmisdrijven (met uitzondering van haatzaaiende en racistische uitlatingen) door artikel 150 van de Belgische Grondwet. Dergelijke schendingen worden dus traditioneel berecht door burgerlijke rechtbanken voor vorderingen van persoonlijke schade. Hoewel de wetten in de praktijk misschien niet worden toegepast, blijft de mogelijkheid van strafbaarstelling aanwezig. Hoewel België een grondwettelijke bescherming van de pers en van de meningsuiting heeft, is het ook het onderwerp geweest van - onopgeloste - waarschuwingen van het EHRM voor het ontbreken van een duidelijk wettelijk kader van a priori beperkingen, een kwestie die vandaag de dag nog steeds niet is opgelost.^[16] Tot slot zijn er onvoldoende gegevens om het filteren, monitoren en/of blokkeren van inhoud door online platformen voor België te beoordelen. Dit gebrek aan kennis wordt beschouwd als een risico voor mediapluralisme.

De indicator over de Bescherming van het recht op informatie scoort een laag risico (23%)

Het risiconiveau van de indicator voor de bescherming van het recht op informatie blijft laag. Hoewel er een wet- en regelgevend kader bestaat voor de bescherming van het recht op informatie ^[17], zijn er nog steeds middelgrote risico's met betrekking tot de effectieve uitvoering ervan. Het risico vloeit voort uit problemen in de praktijk, waaronder willekeur en misbruik van beroepsmogelijkheden. ^[18] Sinds 2023 is de federale wet tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1937 met betrekking tot klokkenluiders van toepassing. Deze is van toepassing op werknemers in de privésector. Bedrijven moeten een meldkanaal beschikbaar hebben via een e-mailadres, een tool of een app of mondeling. ^[19] In totaal zijn 24 verantwoordelijke functionarissen aangewezen door de overheid. De wet is relatief nieuw en er zijn tot nu toe geen zaken geweest. Uit openbare gegevens blijkt dat er geen sprake is van willekeur bij het bestraffen van klokkenluiders, aangezien de federale ombudsman de relevante zaken samen met hun procedures en overwegingen publiceert.

De indicator voor Journalistiek beroep, normen en bescherming scoort een gemiddeld risico (41%)

De indicator voor Journalistiek beroep, normen en bescherming blijft een middelmatig risico behouden. Een punt van bezorgdheid dat in de vorige implementatierondes werd aangehaald, namelijk de werkomstandigheden van freelance journalisten, blijft een probleem. Twee andere onderwerpen zijn ook redenen tot bezorgdheid, de SLAPP-praktijken en geweld tegen journalisten. Op dit moment is er geen wettelijk kader om deze rechtszaken tegen te gaan. Een ander onderwerp is de toename van geweld tegen journalisten. Zowel het jaarverslag van de Vlaamse journalistenvereniging VVJ als de journalistenenquête tonen een aanzienlijke toename van agressie, zowel offline als online. ^[20] Meer dan de helft van de journalisten in de enquête heeft al te maken gehad met een vorm van agressief gedrag, waarvan verbale agressie het meest voorkwam. Vrouwen hebben verhoudingsgewijs meer kans om grensoverschrijdend gedrag te ervaren. In termen van verbaal geweld of pesterijen zijn er geen statistisch significante verschillen tussen mannen en vrouwen. ^[21] België heeft een wet op de bescherming van bronnen. ^[22] De wet verleent journalisten het recht om hun bronnen niet bekend te maken en verbiedt onderzoeksmaatregelen. Slechts zeer beperkte en redelijke uitzonderingen op dit recht zijn toegestaan en kunnen alleen door de rechtbank worden toegestaan. De wet op het bewaren van gegevens is verschillende keren vernietigd door het Grondwettelijk Hof. Er werd een nieuwe wet ingevoerd die op 20 juli 2022 in werking trad. Volgens sommige auteurs zouden sommige bepalingen onverenigbaar kunnen zijn met de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie. In 2023 zijn er vijf zaken aanhangig gemaakt bij het Grondwettelijk Hof om de nieuwe wet te vernietigen. Er is nog geen uitspraak. Er zijn ook maatregelen genomen om illegaal toezicht op journalisten en mediadienstverleners te voorkomen en de uitzondering voor journalistieke activiteiten in de GDPR is geïmplementeerd.

De indicator voor Onafhankelijkheid en doeltreffendheid van de media-autoriteit scoort een laag risico (3%)

De indicator blijft een consistente 3% behouden in vergelijking met de vorige implementatierondes om drie belangrijke redenen, die allemaal te maken hebben met het bestaande regelgevende kader dat de structuur en de werking van de onafhankelijke media-autoriteiten in beide taalgemeenschappen bepaalt. Ten eerste handhaaft België formele garanties voor onafhankelijkheid: lid zijn van een media-autoriteit in een van beide taalgemeenschappen is onverenigbaar met een functie in de respectieve regering of met het hebben van belangen in een media- of reclamebedrijf. ^[23]

Ten tweede is de selectie van experts gebaseerd op vooraf gedefinieerde objectieve criteria, noch mag de algehele samenstelling van de Raad geen ongerechtvaardigde onevenwichtigheid ten gunste van een specifiek ideologisch standpunt vertonen. Dit principe van evenwichtige vertegenwoordiging wordt weerspiegeld in de selectiecriteria voor haar leden op basis van hun professionele achtergrond. Voor de Vlaamse Gemeenschap bepalen de criteria dat mediadeskundigen gedurende ten minste vijf jaar een wetenschappelijke functie of een onderwijsfunctie moeten hebben bekleed aan een Vlaamse universiteit of aan een Vlaamse instelling voor hoger onderwijs die tot hogere graden leidt, of ten minste vijf jaar beroepservaring in de media moeten hebben. Om tot voorzitter van de algemene kamer te worden benoemd, moet men gedurende ten minste vijf jaar het ambt van magistraat hebben uitgeoefend in de hoven en rechtbanken of in de Raad van State.^[24] Voor de Franse Gemeenschap is een algemeen leidend principe dat de vertegenwoordiging geen ongerechtvaardigde onevenwichtigheid mag vormen ten voordele van een specifiek ideologisch standpunt. Dit principe van evenwichtige vertegenwoordiging wordt weerspiegeld in de selectiecriteria voor de leden op basis van hun professionele achtergrond.^[25] Ten derde kan enkel een rechtbank een beslissing van de media-autoriteiten ongedaan maken, wat zorgt voor de nodige transparantie en verantwoordingsplicht van de besluitvormingsprocessen.

Universeel bereik van traditionele media en toegang tot internet scoort laag risico (15%)

Ook de risicoscore is laag gebleven ten opzichte van eerdere implementaties. Een specifiek punt van zorg blijft echter de hoge mate van concentratie op de markt voor internettoegang. Dit blijft echter een laag risico, aangezien het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) kritisch en alert blijft ten aanzien van marktontwikkelingen en activiteiten van marktspelers.

Focus op de digitale omgeving

Wat de vrijheid van meningsuiting online betreft, maakt de wet in principe geen onderscheid tussen online- en offlinebeperkingen, wat impliceert dat de kwesties van de offlinecontext ook van toepassing zijn op de onlineomgeving.

Wat het willekeurig filteren en blokkeren door de staat betreft, zijn er geen aanwijzingen dat inhoud op willekeurige wijze wordt verwijderd. Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) heeft in 2022 opnieuw de toegang tot het internet geblokkeerd om aanvallen van het Flubot-virus tegen te gaan door de communicatie tussen de geïnfecteerde smartphones en de controleservers te blokkeren. Het BIPT publiceert een rapport over de monitoring van netneutraliteit in België.^[26]

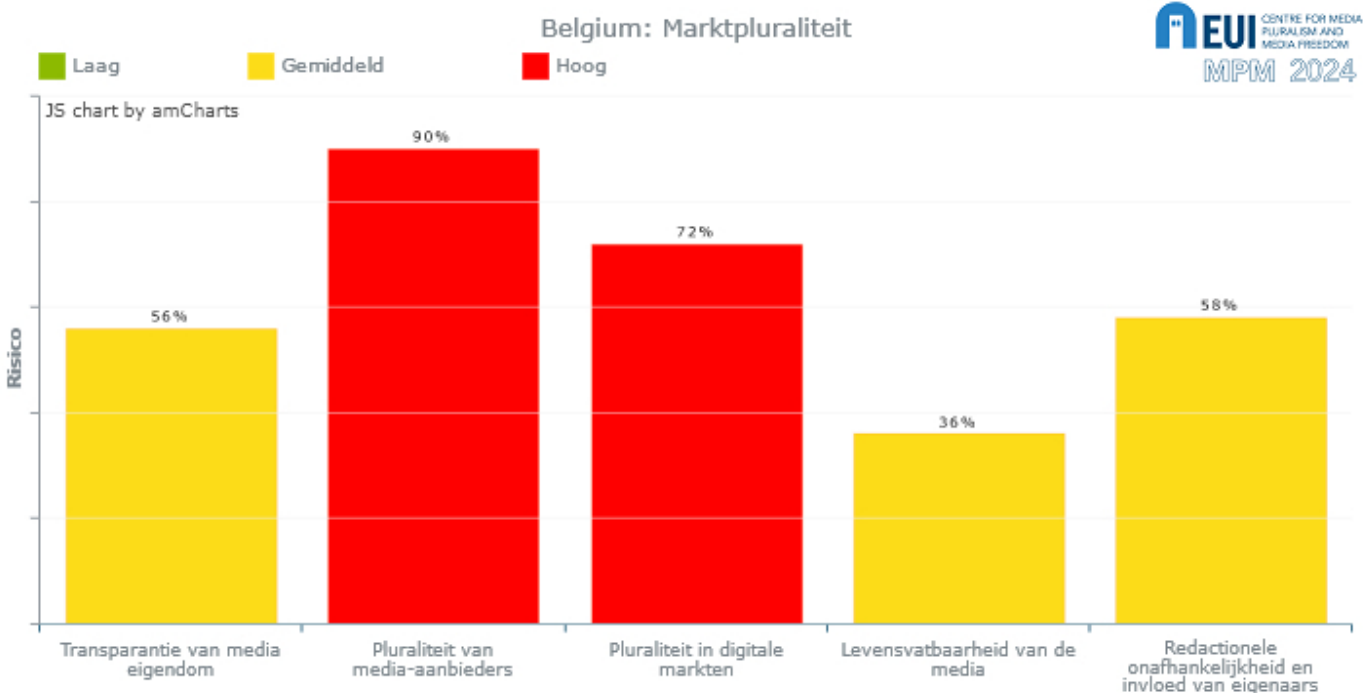
Op basis van dit rapport zou men kunnen stellen dat er een laag risico is. Er werden geen gevallen van blokkering van diensten of toepassingen in het netwerk vastgesteld. Wat betreft de risico's die specifiek verband houden met de mogelijkheid om inhoud in de online omgeving te blokkeren en te filteren, ligt het risico voor België voornamelijk bij de online platformen. De platforms verschaffen meer informatie sinds het begin van hun zelfregulerende codes in het licht van de strijd tegen desinformatie en desinformatie van Covid-19, en het is een verbetering ten opzichte van de situatie vóór de EU-Gedragscode inzake desinformatie. Maar de geboden transparantie voldoet niet aan de eisen zoals uiteengezet in de beschrijving van de variabelen van de MPM, aangezien het noch de juridische gronden voor het verwijderen/filteren/blokken van onlineinhoud niet verduidelijkt, noch dergelijke interventies categoriseert op basis van specifieke motivatie, noch dat er geen repositories voor het publiek toegankelijk zijn.

In december 2023 publiceerde de Vlaamse journalistenvereniging VVJ een stand van zaken van het platform waar journalisten agressie/pesterijen kunnen melden. Daaruit blijkt dat de meeste agressie verbaal is.

Als we kijken naar de opmerkingen van de Reporters Sans Frontières (RSF) index (indicator 26), dan bevestigen zij deze cijfers. Volgens hen hebben journalisten een gevoel van onveiligheid.^[27]

3.2. Marktpluraliteit (62% - Gemiddeld risico)

De indicatoren voor marktpluraliteit richtten zich op de economische risico's voor het pluralisme in de media, die voortvloeien uit een gebrek aan transparantie en concentratie van eigendom, duurzaamheid van de media-industrie, blootstelling van de journalistiek aan commerciële belangen. De eerste indicator onderzoekt het bestaan en de doeltreffendheid van bepalingen inzake transparantie van media-eigendom. Gebrek aan concurrentie en extern pluralisme worden afzonderlijk beoordeeld voor de nieuwsmedia (productie van het nieuws) en voor de online platforms (toegangspoorten tot het nieuws), waarbij horizontale en crossmediale concentratie, de concentratie van de onlinereclamemarkt en de rol van de handhaving van de mededingingsregels afzonderlijk worden bekeken. De indicator voor de levensvatbaarheid van de media meet de ontwikkeling van de inkomsten en de werkgelegenheid, in relatie tot de ontwikkeling van het bbp. De laatste indicator is bedoeld om de risico's voor de pluraliteit van de markt te beoordelen die worden veroorzaakt door zakelijke belangen bij de productie van redactionele inhoud, zowel vanuit commercieel oogpunt als vanuit het oogpunt van de eigenaar.

De indicator Transparantie van media-eigendom scoort een gemiddeld risico (56%)

Deze indicator blijft gelijk in vergelijking met vorig jaar. De risicoverhoging, vergelijkbaar met die van de vorige implementatierondes, betreft het aanhoudend ontbreken van volledige informatie van uiteindelijke eigenaars van mediabedrijven, met een specifieke bezorgdheid voor de eigenaars achter de zogenaamde 'digital natives' of 'online-only's'. De variabelen wijzen vooral op de obstakels die een effectieve openbaarmaking van media-eigendom aan overheidsinstanties en/of het grote publiek in de weg staan. Deze zorgen zijn vooral relevant met betrekking tot de transparantie van 'digitale native' nieuwsmedia-actoren waarvoor mediaregelgevende instanties in België beperkte gegevens hebben met betrekking tot financiële of eigendomsstructuren. Dit geldt vooral in het licht van de transparantie die wel wordt geboden door de digitale tegenhangers van bestaande mediabedrijven. Gezien de hoge marktconcentratie opereren grotere mediabedrijven in België vaak crossmediaal, inclusief audiovisuele mediadiensten. Als gevolg hiervan vallen deze grotere bedrijven onder de transparantieverplichtingen gericht op de audiovisuele media-industrie, wat resulteert in enige transparantie met betrekking tot hun digitale media-activiteiten. Hoewel dit in de praktijk dus enige mate van transparantie oplevert, is de verkregen informatie meer incidenteel dan structureel. Feit blijft dat het gebrek aan transparantie die wordt geboden door en gerelateerd aan digitale

nieuwsmedia specifiek een voortdurende zorg blijft. Daar komt bij kijken dat hoewel België een traditie heeft om niet-audiovisuele nieuwsmedia relatief vrij en zonder toezicht te laten, transparantie bij het beoordelen van potentiële risico's voor mediapluralisme toch als essentieel beschouwd wordt, ook voor de online actoren.

De indicator voor pluraliteit van media-aanbieders scoort hoog risico (90%)

Net als in de vorige implementatierondes vertoont deze indicator een hoog risiconiveau. Zoals we in de inleiding stelden, zijn er twee mediamarkten: één die zich richt op het Nederlandstalige deel en de andere op het Franstalige deel van België. Slechts een handvol bedrijven bezit alle mediakanalen op de Vlaamse en Franstalige markt. De marktaandelen en de kijkdichtheid van de Top4 in elk mediaformaat blijven dicht bij 100%, wat resulteert in zeer hoge concentratie-indices voor beide markten.

We mogen echter niet vergeten dat, door de verschillende taaloverlappings met de buurlanden, inhoud van mediakanalen in Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Nederland in de praktijk bijdraagt aan de diversificatie van het aanbod. Een belangrijke factor is het ontbreken van sectorspecifieke anticonscentratieregels. Afgezien van enkele beperkingen op de accumulatie van radio- of tv-licenties, bevatten communautaire mediawetten geen specifieke drempels of procedures voor (cross-)media fusies. Niettemin zijn de algemene regels voor fusiecontrole ook van toepassing op de mediasector. Bijgevolg verbindt de Belgische Mededingingsautoriteit af en toe voorwaarden aan een fusie, maar vooral als onderdeel van haar analyse van het consumentenwelzijn.^[28] Er is echter geen expliciete wettelijke verplichting voor de mededingingsautoriteit om rekening te houden met mediapluralisme in haar mededingingsbeoordelingen. Hoewel dit de toegang tot medianetwerken en -distributie heeft gewaarborgd, heeft het de huidige hoge mate van concentratie niet kunnen voorkomen.^[29]

De indicator voor pluraliteit op digitale markten scoort hoog (72%)

In vergelijking met de vorige implementatieronde is deze indicator met 9 procentpunten gedaald. Dit is voornamelijk door de aanneming van de minimumbelastingwet in 2023, die een minimumbelasting invoert voor multinationals en grote binnenlandse groepen.^[30] Deze wet is de omzetting van Richtlijn 2022/2523 inzake een algemeen minimumbelastingniveau voor multinationale ondernemingsgroepen en grote binnenlandse groepen in de Unie. Net als bij eerdere omzettingen vertoont België hoge risico's, voornamelijk door het ontbreken van mediaspecifieke overwegingen bij de regulering van eigendoms-, reclame- of kijkcijferconcentraties, waardoor het moeilijk is om uitdagingen in zowel de online- als de offlineomgeving aan te pakken. De indicator heeft betrekking op het vermogen van nationale en regionale mediaspelers (bv. videostreamingdiensten) om te concurreren met internationale online marktspelers en hun vermogen om belangrijke economische middelen in de online omgeving te absorberen, zoals reclame-inkomsten en publiek (bijv. zijdelingse toegang tot nieuws en informatie). De impact van deze internationale spelers op de markt heeft toonaangevende Belgische reclame- en mediabedrijven ertoe aangezet om samen te werken in het kader van de Belgian Data Alliance. Deze alliantie heeft concrete vorm gekregen in Ads & Data, een joint venture tussen verschillende mediabedrijven, waarin de partijen hun portfolio's samenbrengen, wat resulteert in een aanzienlijk crossmediaal aanbod op het gebied van televisie, video, audio, print, offline en online.^[31] In 2023 werd aangekondigd dat Ads & Data ook zou samenwerken met de reclameafdeling van de Vlaamse omroep VRT.^[32]

Regelgevende instanties zijn niet altijd voldoende uitgerust om de potentiële schade van dit nieuwe type activiteiten van mediabedrijven te beoordelen, niet alleen voor de markt, maar ook voor het pluralisme in de media. In 2022 werd een nieuwe wet van kracht, die een speciale wet op het uitgeversrecht creëert. Dit moet persuitgevers in staat stellen om hun nieuwsaanbod efficiënter te valoriseren tegenover Google, Facebook en andere onlineplatforms. Deze genereren al gedurende lange tijd massa's online verkeer en advertentie-inkomsten dankzij nieuwsverhalen die ze overnemen van professionele nieuwsmedia. De nieuwe uitgeefwet maakt het nu expliciet wettelijk mogelijk - en dus in de praktijk veel makkelijker - om hun content af te schermen van dat gebruik.

De indicator voor levensvatbaarheid van de media scoort een middelmatig risico (36%)

Tot op zekere hoogte kan de levensvatbaarheid van de mediasector te wijten zijn aan de hoge marktconcentratie, aangezien verticaal en horizontaal geïntegreerde bedrijven beter in staat waren om verliezen te spreiden en het inkomensverlies als gevolg van de daaruit voortvloeiende economische schade te beperken. Dit voorkwam ook dat grotere mediabedrijven ontslagen of vergelijkbare grote bezuinigingen moesten doorvoeren of de noodzaak daartoe moesten beperken. Het lijkt erop dat de mediakanalen die het meest te lijden hebben, die zijn die op freelancebasis werken, zoals sommige gedrukte pers en digitale nieuwszenders. Het risico is gemiddeld, maar de levensvatbaarheid lijkt dus onzeker maar beheersbaar. De inkomsten van de verschillende mediasectoren blijven stabiel. Mediabedrijven experimenteren met nieuwe formats en ontwikkelen nieuwe inkomstenstromen, bijvoorbeeld in de vorm van podcasts. Een ander voorbeeld is het "totale tv-ecosysteem", gelanceerd door Ads & Data, wat het resultaat is van twee met elkaar verbonden ecosystemen (dat van de settopboxen en dat van de online wereld). Ads & Data is de eerste speler op de markt die dankzij zijn aandeelhouders Proximus en Telenet telcogegevens integreert en koppelt met onlinegegevens en gegevens van de adverteerder. Dit kan in verschillende omgevingen worden ingezet voor gerichte reclame.^[33] De levensvatbaarheid of groei is voor een groot deel verzekerd dankzij Vlaamse mediabedrijven die niet alleen actief zijn in Vlaanderen en de Franstalige delen van België, maar ook actief op zoek zijn naar groeimogelijkheden in Nederland en Ierland. Zo zijn DPG Media en Mediahuis de twee grootste uitgevers in Nederland. Samen bereiken ze bijna 95% van de Nederlandse markt voor gedrukte kranten. Roularta Media Group is op haar beurt de tweede grootste uitgever van magazinemerken in Nederland. Mediahuis en DPG Media versterkten vorig jaar hun positie op de Nederlandse radiomarkt door overnames en de Nederlandse FM-frequentievelingen.^[34]

Gedurende verschillende jaren was er een contract tussen de Belgische Staat en Bpost voor de verdeling van geschreven pers. Dit gebeurde na een aanbestedingsprocedure. Bpost kreeg een vergoeding om kranten en tijdschriften in het hele land te bezorgen vóór 7u30. In 2023 schreef de federale overheid een Europese aanbesteding uit voor het nieuwe contract. Niet Bpost, maar een privébedrijf PPP won het bod. Dit leidde tot een politieke discussie. Uiteindelijk besliste de federale regering om de concessie voor de verdeling van kranten en tijdschriften op te zeggen. Bpost krijgt nu eenmalig 75 miljoen euro om de distributie van kranten en tijdschriften te organiseren tot eind juni 2024.^[35]

De indicator voor redactionele onafhankelijkheid van commerciële invloeden en invloed van de eigenaar scoort een middelmatig risico (58%).

De oorzaak voor dit middelhoge risico ligt in het gebrek aan sociale bescherming voor journalisten en redacteuren die rekening houdt met de risico's die gepaard gaan met het beroep (d.w.z. het niet beschermen tegen ongepaste commerciële invloeden of belangenconflicten met het management of de raad van bestuur, anders dan door middel van traditionele 'zachte' regelgeving zoals zelfregulerende

statuten en deontologie). Hoewel het Sociaal Handvest voor journalisten eerder werd goedgekeurd in 2019, is er geen effectieve implementatie geweest die resulteerde in concrete waarborgen voor journalisten.^[36] Hoewel er geen voldoende harde bewijzen kunnen worden gevonden van commerciële invloed op redactionele inhoud, wijzen experts op een groeiend risico dat commerciële belangen en overwegingen binnendringen in redactionele besluitvormingsprocessen. Niettegenstaande een dergelijke potentiële trend, zijn de regulering van reclame en deontologische en ethische normen consequent beoordeeld als goed geïmplementeerd en effectief in de praktijk, en bieden ze een welkom tegenwicht tegen de potentiële risico's van beïnvloeding van de redactionele besluitvorming in de praktijk. Geen van de mediabedrijven heeft belangen in sectoren die niet gerelateerd zijn aan de media.

Focus op de digitale omgeving

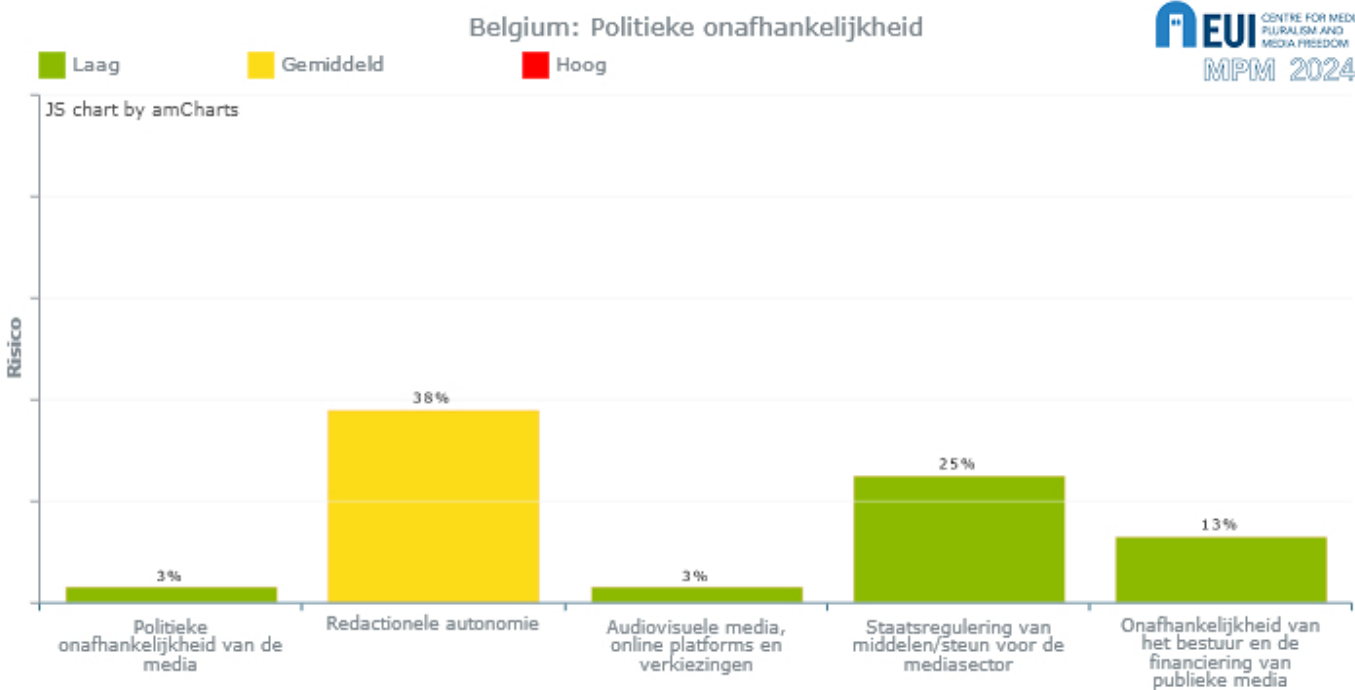
Digitale nieuwsmedia vallen (nog) niet onder de bevoegdheid van de transparantieplichtingen ten aanzien van hun respectieve communautaire mediaregulator. Daarom hebben de regelgevende instanties voor de media in België beperkte gegevens over de financiële of eigendomsstructuren van digitale nieuwsmedia. Voor mediabedrijven die vaak crossmediaal en dus ook in de digitale omgeving actief zijn, is er meer informatie beschikbaar. Omdat ze vaak ook actief zijn in het domein van audiovisuele mediadiensten, vallen deze grotere bedrijven binnen het toepassingsgebied van transparantieplichtingen die gericht zijn op de audiovisuele media-industrie, wat resulteert in enige transparantie met betrekking tot hun digitale media-activiteiten. Er is geen informatie over inkomsten, alleen over bezoekersgegevens. Uit deze gegevens blijkt dat de vier grootste mediagroepen (Mediahuis, DPG Media, VRT en Roularta) samen een marktaandeel van 90% behalen.

Afgezien van de algemene fusiecontroleregels, die zijn vastgelegd in het federale Wetboek van Economisch Recht, zijn er vrijwel geen beperkingen voor mediaconcentratie in de online mediasector. Er zijn dan ook geen specifieke drempels opgenomen in de mediawetgeving met betrekking tot grensoverschrijdend eigendom tussen televisie en andere media. Dit is voornamelijk het gevolg van de verdeling van de bevoegdheden in België tussen de federale staat (pers, film, enz.) en de gemeenschappen (radio en televisie), waardoor de actieradius van elke wetgever beperkt is tot één van deze mediatypes. Toch is de mediasector geenszins uitgesloten van het Wetboek van Economisch Recht, en de mededingingsautoriteit onderzoekt crossownership in de mediasector. Ondanks het feit dat de Autoriteit Mededinging geen expliciete verplichting heeft om rekening te houden met aspecten van mediapluralisme, heeft zij in haar interventies voldoende rekening gehouden met aspecten van mediapluralisme, echter beperkt tot een analyse van het welzijn van de consument en de toegankelijkheid.^[37]

In 2023 zal 76% van de Belgen online toegang hebben tot nieuws en 43% via sociale media.^[38] Hoewel dit een indrukwekkende verbetering is, brengt het nog steeds risico's met zich mee voor het traditionele advertentie-inkomstenmodel van de media. Daarom experimenteren mediabedrijven met nieuwe formats. Regionale krant Het Belang van Limburg werkt bijvoorbeeld volledig digital first (Digital first is een communicatietheorie die stelt dat uitgevers nieuwe content eerst moeten uitbrengen op nieuwe mediakanalen in plaats van traditionele media). Gazet van Antwerpen en ATV van Mediahuis zijn de belangrijkste media voor nieuws over Antwerpen. Ze hebben hun krachten gebundeld om één nieuwssite en app te creëren voor en over de stad. De redacties van beide media blijven zelfstandig werken, maar hebben hun regionale journalistiek gebundeld op één online platform. De Belgische nieuwsredactie La Presse heeft technologie ontwikkeld om tekst via de smartphone te vertalen naar audio, zodat nieuwslezers verhalen op hun telefoon kunnen beluisteren.^[39]

3.3. Politieke onafhankelijkheid (16% - Laag risico)

De indicatoren m.b.t. politieke onafhankelijkheid beoordelen het bestaan en de doeltreffendheid van regulerende en zelfregulerende waarborgen tegen politieke vooringenomenheid en politieke invloeden op de nieuwsproductie,-distributie en-toegang. Meer in het bijzonder wordt getracht de invloed van de staat en van de politieke macht op het functioneren van de mediamarkt en de onafhankelijkheid van de publieke media te evalueren. Voorts wordt gekeken naar het bestaan en de doeltreffendheid van (zelf)regulering om de redactionele onafhankelijkheid en de beschikbaarheid van pluralistische politieke informatie en standpunten te waarborgen, met name tijdens verkiezingsperiodes.

De indicator voor politieke onafhankelijkheid van de media scoort een laag risico (3%)

De indicator voor politieke onafhankelijkheid scoort opnieuw een laag risico. De wettelijke waarborgen met betrekking tot politieke controle en invloed bestaan alleen voor radio en televisie.^[40] Zo moeten (regionale) omroepen onafhankelijk zijn van een politieke partij en mogen ze niet verbonden zijn aan een politieke partij. Variabelen over wettelijke beperkingen op directe en indirecte controle van kranten door partijen, partijdige groeperingen of politici moeten echter negatief worden beantwoord, aangezien kranten geen wettelijke verplichting hebben om een redactiestatuut in te voeren; in plaats daarvan is er een traditioneel informeel systeem. In de praktijk lijken deze informele mechanismen doeltreffend te zijn voor het behoud van de politieke onafhankelijkheid van de media in België, met inbegrip van de algemene grondwettelijke bescherming van de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid^[41], en de doeltreffende zelfregulerende ethische codes voor journalisten.^[42] Voor zover we konden nagaan, zijn er (nog) geen meldingen of gevallen die wijzen op de aanwezigheid van politieke controle over de audiovisuele media. In de Vlaamse online omgeving zijn er enkele nieuwsmerken die politieke banden lijken te hebben. Op dit moment bereiken ze echter geen groot publiek en daarom kunnen ze niet als toonaangevend worden beschouwd binnen het Vlaamse medialandschap. Voor zover bekend zijn geen van de grote kranten afhankelijk van politieke groeperingen op het gebied eigendom, aansluiting van belangrijke medewerkers of redactioneel beleid. Hoewel ze misschien 'gekleurd' zijn op het domein van ideologische oriëntatie in hun inhoud, worden kranten in heel België niet gecontroleerd door politieke groeperingen of individuen in de zin van deze indicator.

De indicator Redactionele autonomie scoort een laag risico (25%)

Het risiconiveau voor deze indicator evolueerde van een laag (25% in 2023) naar gemiddeld risico. De bezorgdheid van de voorbije jaren blijft bestaan, namelijk het gebrek aan wettelijke garanties om de autonomie bij het benoemen en ontslaan van hoofdredacteuren te waarborgen. Hoewel specifieke wetgeving op dit gebied ontbreekt, hebben deskundigen in de praktijk geen gevallen gemeld waarin een bepaalde benoeming of een bepaald ontslag als politiek beïnvloed werd beschouwd. Tegelijkertijd zijn de deskundigen die in het kader van deze implementatieronde zijn geïnterviewd het erover eens dat er een gebrek is aan harde bewijzen met betrekking tot echte onafhankelijkheid van politieke invloeden in de redactionele inhoud. Dit jaar gaven sommige experts aan dat er verschillende gevallen zijn geweest van politici die journalisten bekritiseerden. Iets dat op de lange termijn het vertrouwen van het publiek in journalisten negatief beïnvloedt en uiteindelijk een indirecte druk uitoefent op het journalistieke werk.

De indicator over audiovisuele media, online platforms en verkiezingen scoort een laag risico (3%)

Deze indicator scoort opnieuw een laag risico. Regels over onpartijdigheid en eerlijke politieke vertegenwoordiging bij publieke en commerciële omroepen zijn beschikbaar en er zijn aanwijzingen dat deze regels effectief worden geïmplementeerd. De lage risicobeoordeling van de uitvoering van dit jaar is afgeleid van de resultaten van de verschillende onafhankelijke studies die zijn uitgevoerd om de politieke onpartijdigheid van mediakanalen te beoordelen, zowel voor de openbare omroep als de private audiovisuele mediakanalen.^[43] In opdracht van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) heeft de Universiteit Antwerpen een studie uitgevoerd naar de onpartijdigheid van de VRT in de berichtgeving in het jaar 2021, een studie die werd herhaald in 2022 en 2023. De studie bestaat uit twee delen. Het eerste deel beslaat de uitgebreide rapportering van de actoren en onderwerpen in het Eén-Journaal (19u) van de openbare omroep (VRT), waarbij het nieuws van de commerciële omroep VTM (19u) als vergelijkingspunt werd genomen. Ten tweede was er een meer diepgaand onderzoek gericht op twee gevalstudies waarin de berichtgeving van de VRT werd vergeleken met berichtgeving in andere media. Opnieuw leverde de vergelijking tussen het Eén-Journaal (publieke omroep -7u) en VTM Journaal (commerciële omroep -7u) opvallend gelijkaardige resultaten op.

De meest opvallende overeenkomst is dat de nadruk in beide nieuwsuitzendingen ligt op actoren met macht, in dit geval ministers en regeringspartijen. Deze grotere focus is eerder te wijten aan nieuwswaarde (impact op het dagelijkse leven van alle mensen) dan aan politieke voorkeur. Wanneer de macht verandert, veranderen ook de actoren die het meest in beeld komen. Deze dominante vertegenwoordiging van politici aan de macht is geenszins nieuw en zou verklaard kunnen worden door het feit dat het beleid van de regering een directe impact heeft op het dagelijks leven van burgers. Een andere mogelijke verklaring die door de onderzoekers wordt gegeven zouden ook de vele interne conflicten binnen de verschillende regeringen kunnen zijn, waardoor de aandacht van de oppositie wordt weggetrokken.^[44]

De indicator voor overheidsregulering van middelen en steun aan de mediasector scoort laag risico (25%)

De indicator over overheidsregulering van middelen en steun aan de mediasector scoort opnieuw een laag risico. Zowel de Franstalige als de Vlaamse Gemeenschap wijzen frequenties toe aan de hand van gedetailleerde regels. Er is een wettelijk kader voor de verdeling van directe en indirecte overheids subsidies aan media. Indirecte subsidies zijn bijvoorbeeld de federale tax shelter (een belastingregeling die investeringen in de productie van audiovisuele werken mogelijk maakt via een belastingvrijstelling) en het

btw-tarief van 0% voor gedrukte en digitale kranten op hun verkoop. Er zijn geen duidelijke, specifieke regels of wetten voor de distributie van overheidsreclame aan mediakanalen. Er is geen verplichting om te rapporteren over reclame-uitgaven door de publieke sector. Bovendien kunnen zowel de federale staat als de regionale entiteiten reclamecampagnes voeren, wat de transparantie bemoeilijkt.

De indicator voor de onafhankelijkheid van het bestuur en de financiering van de openbare omroep vertoont een laag risico (13%).

Er zijn uitgebreide wettelijke garanties (in de mediawetten en beheerscontracten), waarop wordt toegezien door onafhankelijke regelgevende instanties, zowel in de Vlaamse als in de Franse Gemeenschap. Daarnaast is de Raad van State bevoegd als beroepsmechanisme.^[45] Er zijn geen zaken voor deze instanties geweest die aanleiding gaven tot bezorgdheid over de onafhankelijkheid van de openbare omroepen. Het risico voor deze indicator ligt voornamelijk bij de gronden waarop de overheid haar beslissing om middelen toe te wijzen aan de openbare omroepen. Aangezien de toewijzing van middelen niet gebeurt op basis van een reeks objectieve, vooraf gedefinieerde economische criteria, kan de onafhankelijkheid van de openbare omroep als in gevaar worden beschouwd wanneer de toewijzing van middelen uitsluitend is gebaseerd op niet-economische factoren. Tegelijkertijd moet worden vermeld dat de heroverweging van de wettelijke variabele met betrekking tot de waarborgen in verband met de financiering van de online opdracht van de openbare omroep en de risico's op concurrentievervalsing het risiconiveau van deze indicator heeft verbeterd.

Focus op de digitale omgeving

Het risico in de digitale omgeving daalde van een gemiddeld risico van 43% naar een laag risico van 20%. Het risico daalde door de heroverweging van de beschikbare waarborgen met betrekking tot de online aanwezigheid van de openbare omroepen.

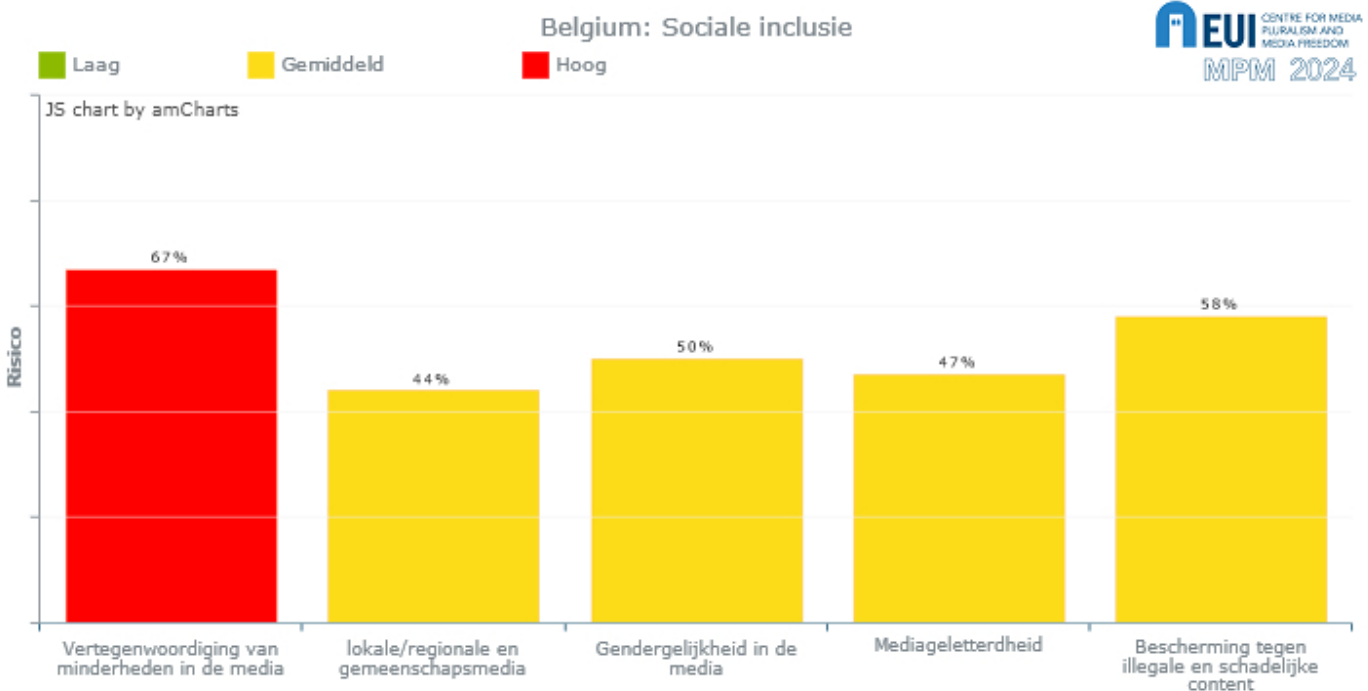
Als we de terminologie van controle toepassen zoals die in de indicator wordt beschreven, lijken digitale kranten niet onder politieke controle te staan. Het moet echter gezegd worden dat digitale media momenteel niet onder dezelfde duidelijke toetsingscriteria lijken te vallen op het gebied van transparantie met betrekking tot eigendom of controle als de andere media. Dit is voornamelijk te wijten aan hun beperkte omvang en bereik in vergelijking met bestaande mediagroepen en holdings. Daarom kan het soms onduidelijk zijn wat de banden van bepaalde websites met politieke groeperingen in de praktijk zijn.

Er is geen apart kader voor online platforms en verkiezingen, dus het volgt voornamelijk de algemene regelgeving. Eén specifiek aandachtspunt blijft echter door de implementaties heen bestaan, omdat er is (nog steeds) geen specifieke regelgeving die partijen of tussenpersonen verplicht transparant te zijn tegenover de autoriteiten over de vraag of online politieke reclamecampagnes eerlijk verlopen en met welke technieken.

Geen van beide mediadecreten (Vlaams noch Frans) bevat bepalingen die bepalen dat de online missies van de publieke media de concurrentie met private media-actoren niet mogen verstoren. De nieuwe charterovereenkomst voor VRT specificeert dat het een verantwoordelijkheid heeft om online aanwezig te zijn, maar dat het complementair en ondersteunend moet zijn aan het zeer competitieve private media-ecosysteem online, wat het respect voor de private media-actoren impliceert. Het bevat geen bepaling om concurrentievervalsing te voorkomen.

3.4. Sociale inclusie (53% - Gemiddeld risico)

De indicatoren voor sociale inclusie richten zich op de toegang tot media voor specifieke groepen in de samenleving: minderheden, lokale en regionale gemeenschappen, vrouwen en mensen met een beperking. Ook wordt gekeken naar de mediageletterdheid van het land, met inbegrip van de digitale vaardigheden van de bevolking als geheel. Voor de 2021 editie van de MPM is een nieuwe indicator toegevoegd aan dit domein om nieuwe uitdagingen te beoordelen die voortvloeien uit het gebruik van digitale technologieën: Bescherming tegen illegale, schadelijke en haatdragende meningsuiting. Door deze wijziging van de indicatoren is een vergelijking met vorige edities van de MPM minder goed mogelijk.

De indicator Vertegenwoordiging van minderheden in de media scoort een hoog risico (67%)

De indicator Vertegenwoordiging van minderheden in de media vertoont een stijging van 13 procentpunten ten opzichte van vorig jaar en scoort daarmee een hoog risico. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan hercodering van bepaalde variabelen, aangezien er geen significante beleidswijzigingen waren. De verschillende taalgemeenschappen hebben moeite om duidelijke categorieën van minderheden te definiëren als gevolg van politiek gevoelige taalwetgeving. Franstaligen en Nederlandstaligen vormen een minderheid in sommige delen van het land, maar niet in andere, zodat geen van hen echt als een minderheid kan worden beschouwd. Als gevolg hiervan is elke bescherming van toegang tot media voor minderheidsgroepen meestal gebaseerd op vrij abstracte, algemene antidiscriminatie regelgeving. De wettelijke verplichtingen met betrekking tot programmering door derden op openbare omroepen zijn bijvoorbeeld in de loop der jaren uitgehold, maar de openbare omroepen hebben nog steeds de verplichting om de verschillende ideologische en sociologische groepen in de samenleving in hun programmering te vertegenwoordigen, zoals gespecificeerd in hun missiehandvest. Desondanks leggen de beheerscontracten van de openbare omroepen bepaalde normen op waaraan moet worden voldaan met betrekking tot diversiteit, of het nu gaat om hun personeelsbestand of hun vertegenwoordiging. Uit de ronde van dit jaar blijkt dat de Vlaamse openbare omroep VRT erin slaagt om aan zijn doelstellingen en verplichtingen te voldoen door de nodige toegang te bieden.^[46]

De toegankelijkheid van de media voor personen met een handicap wordt ook geassocieerd met een gemiddeld risico. Verschillende instellingen en regio's in België hebben beleid en regelgeving om de toegankelijkheid van de media voor mensen met een handicap te garanderen.^[48] In de praktijk is de uitvoering van de maatregelen echter nogal versnipperd.^[49] De openbare omroepen doen het over het algemeen beter dan particuliere actoren bij de uitvoering ervan, aangezien zij jaarlijks verslag moeten uitbrengen over hun inspanningen op dit gebied. In het algemeen zou België baat hebben bij een grondige herziening, stroomlijning en correcte uitvoering van het bestaande beleid.

De indicator voor lokale/regionale en gemeenschapsmedia scoort een middelmatig risico (44%)

Deze indicator vertoont een hogere risicobeoordeling en evolueerde van laag naar gemiddeld risico. De verhoging is voornamelijk het gevolg van een hercodering van variabelen met betrekking tot gemeenschapsmedia. In de Vlaamse Gemeenschap zijn er geen specifieke regels voor gemeenschapsmedia, enkel voor regionale media. Voor gemeenschapsmedia gelden dus de algemene regels. In de Franse Gemeenschap zijn er specifieke bepalingen voor 'media van nabijheid', die, onder andere, moeten worden opgericht als een vereniging zonder winstoogmerk of een sociale onderneming; een financieel plan moeten indienen bij het aanvragen van een vergunning, waaruit blijkt dat ze effectief in staat zijn om de economische levensvatbaarheid te garanderen voor een periode van 3 jaar.^[50] Wat de lokale media betreft, is de situatie voor de lokale pers zwaar geworden. Volgens het mediaconcentratierapport van de VRM oefent de vooruitgang van de groothandelsdistributie en e-commerce al een grote druk uit op de lokale markt, wat resulteert in dalende advertentie-inkomsten voor de lokale markt. De COVID-19-pandemie droeg bij aan deze trend, waardoor sommige lokale publicaties onhoudbaar werden.^[51]

Als gevolg hiervan zijn de productie en distributie van sommige lokale edities en gratis pers volledig gestopt, zoals Steps en Jet. Sommige gevestigde mediaspelers blijven echter populaire lokale edities uitgeven (Het Belang van Limburg heeft bijvoorbeeld 7 regionale edities, de Gazet van Antwerpen en Het Laatste Nieuws brengen allebei nieuws op gemeentelijk niveau). Wat subsidies betreft, heeft de brede waaier aan beleidslijnen met betrekking tot subsidies en steunmaatregelen in beide taalgemeenschappen geleid tot een gefragmenteerd systeem voor de ondersteuning van lokale media (in Vlaanderen) en gemeenschapsmedia (in de Franstalige Gemeenschap). Voor onafhankelijke lokale media is het risico groter aangezien de toekenning van steun, fondsen of subsidies vaak ondoorzichtig was. Bovendien heeft de brede waaier aan beleidsmaatregelen in beide taalgemeenschappen geleid tot een gefragmenteerd systeem van subsidies en bescherming van lokale media. In Vlaanderen spreekt het mediadecreet bijvoorbeeld van een bereikvergoeding, d.w.z. een financiële bijdrage van de distributeurs van diensten aan de regionale televisieomroepen, bepaald op basis van het bereik van de lokale omroep.^[52] Ook is er in Vlaanderen de subsidie dat per regionale televisieomroep die één lineair journaal brengt, een subsidie wordt toegekend van: maximaal 245.500 euro excl. indexering op jaarbasis, gedurende de hele periode van de uitzending, tot maximaal 245.500 euro excl. indexering op jaarbasis, gedurende de periode 2024-2026 en een maximum van 255.500 euro excl. btw.^[53] In de Franse Gemeenschap ontvangen de gemeenschapsmedia een jaarlijkse werkingssubsidie om hun bij overeenkomst vastgelegde opdrachten van openbare dienst uit te voeren, alsook investeringssubsidies voor audiovisuele apparatuur.^[54]

De indicator van de gelijkheid van mannen en vrouwen in de media scoort een middelmatig risico (50%)

In heel België zijn vrouwen over het algemeen ondervertegenwoordigd in management-, bestuurs- of CEO-functies. Wat het productiepersoneel in het algemeen betreft, is er ook een genderkloof, zowel in de nieuwsmedia als in de amusementsmedia. Bovendien zijn ze ook nog steeds ondervertegenwoordigd in de nieuwsmedia, zowel als 'nieuwsonderwerp' als 'verslaggever of presentator'. In 2019 startte de mediaregulator van de Franse Gemeenschap met een nieuwe monitor over de vertegenwoordiging van verschillende groepen in de media, waaronder vrouwen. De eerste bevindingen van deze monitor werden voorgesteld in 2020 en een nieuwe studie werd gepubliceerd in 2023.^[55] In tien jaar tijd is het aandeel vrouwen op het scherm met 7,94 procentpunten gestegen tot een vertegenwoordigingspercentage van 39,35% in 2021. Voor 2021 noteert de Barometer het hoogste percentage vrouwen ooit in de rol van journalist-presentator (46,14%). Deze stijging is ook te zien in de vertegenwoordiging van vrouwen als experts (+8%), woordvoerders (+13%) en sportjournalisten (+9%), ondanks een aanhoudende grote ondervertegenwoordiging op dit gebied.^[57] De CSA verklaart: "Uit de kwalitatieve analyse van programma's die we dit jaar hebben toegevoegd, blijkt dat sterke genderstereotypen en opdrachten binnen programma's blijven bestaan. De enige twee secties waar het aantal vrouwen groter is dan het aantal mannen, zijn in programma's die te maken hebben met lesgeven en onderwijs."^[56] Aan Vlaamse zijde was recent onderzoek vooral gericht op de openbare omroep VRT, die vergelijkbare resultaten laat zien.^[58]

De indicator mediageletterdheid scoort een middelmatig risico (47%)

Het risico voor mediageletterdheid in België evolueerde van laag naar gemiddeld risico. De Franse en Vlaamse taalgemeenschappen hebben een verschillend beleid wat betreft de verplichte opname van mediageletterdheid in het onderwijscurriculum, wat het risiconiveau kan verklaren.^[59] Terwijl in Vlaanderen mediawijsheid is opgenomen in de eindtermen, is dit (nog) niet het geval in het Franstalige landsgedeelte. In termen van het aantal beschikbare initiatieven rond mediageletterdheid in het land, zijn de initiatieven in de loop van de voorbije implementatierondes rond twee grote projecten gaan draaien: aan de kant van de Vlaamse Gemeenschap is dit Mediawijs (het Vlaams Kenniscentrum voor Digitale en Mediageletterdheid van de Vlaamse overheid) aan de kant van de Franse Gemeenschap is dit de CSEM (Conseil Supérieur de l'éducation aux medias, die zorgt voor de ontwikkeling en coördinatie van initiatieven om mediageletterdheid te promoten en te coördineren). Hoewel dit een daling in termen van aantallen laat zien, moet dit niet worden gezien als een daling in termen van inspanningen, aangezien beide initiatieven actief werken aan de verbetering van het niveau van mediageletterdheid binnen hun respectieve taalgemeenschappen. België scoort, voor de eerste keer, een laag risico wat betreft het aandeel van internetgebruikers die over minstens basisvaardigheden beschikken op het vlak van digitaal gebruik en communicatie.^[60] Dit kan echter voornamelijk te wijten zijn aan het feit dat de dataset is veranderd en nu informatie- en datageletterdheid meet. Verschillende en uitgebreide initiatieven rond mediageletterdheid in beide taalgemeenschappen werken hard om deze resultaten te verbeteren door burgers op te leiden en bij te dragen tot het publieke debat.

Focus op de digitale omgeving

België scoort een middelmatig risico op Bescherming tegen desinformatie en haatzaaien (58%)

De indicator Bescherming tegen desinformatie en haatzaaien wordt geassocieerd met een middelmatig risico. Initiatieven om desinformatie te bestrijden zijn te vinden op federaal en regionaal niveau. De Senaat heeft bijvoorbeeld een rapport gepubliceerd over de noodzakelijke samenwerking tussen de federale overheid en de gemeenschappen om desinformatie te bestrijden.^[61] De Vlaamse overheid keurde 5 projecten goed die zich richten op verschillende aspecten van desinformatie. Deze omvatten werk rond het verhogen van de mediageletterdheid en de weerbaarheid van burgers en journalisten tegen desinformatie.^[62] Zoals een externe expert opmerkte, lijkt de verspreiding van desinformatie relatief beperkt. verspreiding van desinformatie relatief beperkt in België, wat leidt tot een vrij lage politieke stimulans om de inspanningen om desinformatie te beperken te verhogen.^[63] De inspanningen blijven ook projectmatig, er is geen algemene strategie om desinformatie te bestrijden. Een breed scala aan belanghebbenden, zoals media zoals mediapractici, openbare omroepen, de academische wereld en non-profitorganisaties die feiten checken, zich voortdurend in om desinformatie te bestrijden met financiële steun van de overheid. desinformatie te bestrijden met financiële steun van de overheid. Verschillende nieuwsmedia hebben het IFCN-label (de Vlaamse PSM VRT en het nieuwsmagazine Knack).

Wat de bescherming tegen haatzaaien betreft, richt het bestaande wettelijke kader zich op haatzaaien, zoals laster en eerroof in het algemeen en anti-discriminatie, negationisme, seksisme in het bijzonder.^[64]

Deze wetgeving is vrij uitgebreid. De handhaving van het bestaande kader kan echter problematisch zijn. De reden hiervoor is dat deze wetgeving wordt gekwalificeerd als een "drukkersmisdrijf", wat betekent dat het voor het Hof van Assisen moet worden gebracht. In praktijk gebeurt dit zeer zelden. Sinds WOII zijn er slechts drie drukkersmisdrijven voor dit Hof gebracht. Hierdoor glijpen de meeste zaken met betrekking tot haatzaaien door de mazen van het net. Om dit op te lossen moet de grondwet worden gewijzigd. In 1999 werd artikel 150 van de grondwet gewijzigd om racisme en vreemdelingenhaat erin op te nemen. Dit was echter niet voldoende om haatzaaien tegen te gaan. Een optie zou dus zijn om leeftijd, seksuele voorkeur, handicap, religie of geloofsovertuiging op te nemen.^[65]

4. Besluit

Over het algemeen scoort België relatief positief, maar de risiconiveaus zijn gestegen sinds 2017. Dit is deels te wijten aan nieuwe indicatoren die risico's in verband met de online omgeving beoordelen. Dankzij de toenemende inspanningen van belanghebbenden en experts in België om verschillende aspecten van de media in België te monitoren, worden de bevindingen bij elke MPM-implementatie een nauwkeurigere weerspiegeling van de realiteit. Er blijven echter ook een aantal traditionele risico's bestaan, waardoor België ruimte heeft voor verbetering. Hieronder volgt een lijst van overwegingen op basis van de MPM-risicobeoordeling die de situatie van mediapluralisme in België ten goede kunnen komen.

Fundamentele Bescherming

- Wijziging van het wettelijk kader voor beperkingen van de vrijheid van meningsuiting en decriminalisering van laster.
- Handhaving van de sterke positie van de onafhankelijke regelgevende instanties voor de media.
- Verbetering van de transparantie en efficiëntie van het proces voor het verkrijgen van overheidsinformatie voor burgers en journalisten om het vertrouwen te vergroten.
- De anti-SLAPP-richtlijn na voltooiing snel omzetten en verder gaan dan de minimumvereisten.
- Verbeteren van het bewustzijn van en het inspelen op de noodzaak om de veiligheid en bescherming van journalisten "in het veld" te waarborgen in samenwerking met de relevante belanghebbenden en verenigingen.
- Meer inspanningen leveren om een omgeving te creëren waarin journalisten veilig kunnen werken, zonder zich lastiggevallen of bedreigd te voelen.
- De bestaande inspanningen van relevante organisaties vergroten om gevallen van haatzaaiende taal die specifiek gericht is tegen vrouwen te monitoren en op te volgen, met speciale aandacht voor hun veiligheid in de online omgeving.

Pluraliteit van de Markt

- Zoeken naar een manier om de transparantie van de mediamarkt in de online mediaomgeving te vergroten.
- de rol van onafhankelijke media-instanties bij fusies en overnames in de mediasector versterken en/of een expliciete verplichting voor de mededingingsautoriteit opnemen om in mededingingszaken rekening te houden met pluralisme in de media.
- Overwegen om mediaspecifieke overwegingen te integreren in de bestaande mededingingsregels in dialoog met de verschillende bestuursniveaus.
- Het ontwikkelen van aanvullende wettelijke waarborgen voor de professionele onafhankelijkheid van journalisten en hoofdredacteurs in alle mediaformats.

- Het ontwikkelen van sociale bescherming voor journalisten en hoofdredacteuren in alle mediaformaten.
- Verbeteren van de sociale bescherming voor zelfstandige journalisten.
- Zoeken naar manieren om lokale media (financieel) te ondersteunen.

Politieke Onafhankelijkheid

- De wet- en regelgeving inzake verkiezingscampagnes uitbreiden met transparantie over de technieken en gegevens die worden gebruikt tijdens online politieke campagnes.
- Bij de toewijzing van budgetten voor de openbare omroep objectieve, vooraf vastgestelde economische criteria vaststellen die rekening houden met mogelijke verstoringen van de concurrentie op de markt, als aanvulling op andere criteria voor een eerlijke kwantificering van het budget.
- Waarborgen voor politieke onafhankelijkheid zoals gedragscodes en redactiestatuten formeler opnemen in solide regels.
- Regels opstellen voor politieke partijen om verslag uit te brengen en transparantie te bieden over hun online campagnes.
- Regels opstellen die een eerlijke verdeling van overheidsreclame en hun volledige transparantie garanderen.

Sociale Inclusiviteit

- De inspanningen van de openbare omroep en commerciële media stroomlijnen en monitoren om personen met een handicap op inclusieve en alomvattende wijze toegang tot de media te garanderen, d.w.z. om de relevantie en effectiviteit van de maatregelen te waarborgen.
- De subsidieregels voor lokale en gemeenschapsmedia stroomlijnen, met transparante en objectieve toekenningscriteria, met speciale aandacht voor persmedia.
- Een gecentraliseerde strategie ontwikkelen met betrekking tot desinformatie, in samenwerking tussen de federale overheid en de taalgemeenschappen
- De grondwet wijzigen met betrekking tot haatzaaien.
- De aanwezigheid van vrouwen en minderheidsgroepen in managementposities in mediabedrijven en regelgevende instanties moet actief worden gestimuleerd en verzekerd, bv. door een gender- en diversiteitsbeleid aan te nemen.

5. Notities

- [1] Gezien de kleinschaligheid is er geen aparte markt voor Duitstalige media onderzocht. Dit werd door het onderzoeksteam al beslist tijdens de vorige implementatierondes, in overleg met de stakeholders en de Medienrat (de mediaregulator van de Duitstalige Gemeenschap in België). In de Duitstalige Gemeenschap zijn slechts drie lokale media-aanbieders actief die uitsluitend radiodiensten aanbieden (BRF, Offener Kanal Ostbelgien en Private Sender). Het mediabeleid van het tweetalige gewest Brussel-Hoofdstad valt onder de bevoegdheden van zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap. Bij de beoordeling van beide markten is rekening gehouden met de mediaconsumptie in die regio.
- [2] https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/belgium/economicforecast-belgium_en.
- [3] <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/24/belgium-staff-concluding-statement-of-the-2023-article-iv-mission>.
- [4] Voor meer informatie over online nieuwsconsumptie, zie: RISJ Digital Report 2023, p. 63, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2023-06/Digital_News_Report_2023.pdf.
- [5] <https://statista.com/topics/6492/media-usage-in-belgium/#topicOverview>.
- [6] <https://dpgmediagroup.com/nl-BE/dpg-media-en-rtl-nederland-bundelen-krachten?referrer=https://www.google.com>.
- [7] <https://statista.com/topics/6492/media-usage-in-belgium/#topicOverview>.
- [8] Voor de Franstalige Gemeenschap: [Décret relatif aux services de médias audiovisuels et aux services de partage de vidéos](#), 4 februari 2021, https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=21-03-26&numac=2021020568; Voor de Vlaamse Gemeenschap: Decreet betreffende Radio-omroep en televisie, 2009, zoals laatst gewijzigd bij Decreet van 4 februari 2022, Belgisch Staatsblad, 21 februari 2022, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/media-decreet_27_maart_2009_23_versie_04022022.pdf.
- [9] VVJ. (2024). Jaar van ondenkbaar nieuws. Jaarverslag 2023, https://www.journalist.be/sites/default/files/2024-02/VVJ-AVBB-EFJ-IFJ-Jaarverslag_2023_0.pdf. Vanhaelewyn, B., Van Leuven, S., Raeymaeckers, K., Libert, M., Le Cam, F., & Lethimonnier, C. (2023). Portret van Belgische Journalisten in 2023. Academia Press.
- [10] Voorbeelden: de vier anti-discriminatiewetten (anti-racisme wet, algemene anti-discriminatie wet, de gender wet and the anti-sexisme wet), bescherming van eer en goede naam (bv. artikels 443-444 Strafwetboek), bescherming van openbare zeden (bv. Artikel 383 Strafwetboek).
- [11] ECtHR (2011). Case of RTBF v. BELGIUM, 50084/06, Strasbourg.
- [12] VVJ. (2024). Jaar van ondenkbaar nieuws. Jaarverslag 2023, https://www.journalist.be/sites/default/files/2024-02/VVJ-AVBB-EFJ-IFJ-Jaarverslag_2023_0.pdf. Vanhaelewyn, B., Van Leuven, S., Raeymaeckers, K., Libert, M., Le Cam, F., & Lethimonnier, C. (2023). Portret van Belgische Journalisten in 2023. Academia Press.
- [13] De Marez, L., Sevenhant, R., Denecker, F., Georges, A., Wuyts, G. & Schuurman, D. (2024). Imedigimeter.2023. Digitale trends in Vlaanderen. Imec.
- [14] VRM (2023). Rapport mediaconcentratie 2023.
- [15] Resolution 1577 (2007). of Parliamentary Assembly of the Council of Europe of 4 October 2007 on towards decriminalisation of defamation, <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17588&lang=en>.
- [16] Er was een recente zaak, see Voorhoof, D. (2023). Media mogen geen informatie verspreiden uit stukken strafonderzoek in zaak Conner Rousseau. De Juristenkrant, p.1-6 en 7.

- [17] Wet tot wijziging van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur en de wet van 12 november 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur in de provincies en gemeenten, 26 juni 2000 (1994)., https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=00-07-15&numac=2000000537.
- [18] Keunen S. & Van Garsse. (2018). Chapter 4 - Access to information in Belgium. In Dragos, Dacian; Kovac, Polonca; Marseille, Albert (Ed.). The Laws of Transparency in Action. A European Perspective, Palgrave Macmillan, p. 119-162.
- [19] Wet betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of nationale recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector (2022). B.S. 15 December 2022, <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/11/28/2022042980/staatsblad>.
- [20] VVJ. (2023). Jaarverslag, https://www.journalist.be/sites/default/files/2024-02/VVJ-AVBB-EFJIFJJaarverslag_2023_0.pdf. Vanhaelewyn, B., Van Leuven, S., Raeymaeckers, K., Libert, M., Le Cam, F., & Lethimonnier, C. (2023). Portret van Belgische Journalisten in 2023. Academia Press.
- [21] VVJ. (2023). Jaarverslag, https://www.journalist.be/sites/default/files/2024-02/VVJ-AVBB-EFJ-IFJJaarverslag_2023_0.pdf. Vanhaelewyn, B., Van Leuven, S., Raeymaeckers, K., Libert, M., Le Cam, F., & Lethimonnier, C. (2023). Portret van Belgische Journalisten in 2023. Academia Press.
- [22] Wet tot bescherming van de journalistieke bronnen (2005). gewijzigd door de wet van 9 mei 2006, Belgisch Staatsblad 7 maart 2007.
- [23] Decreet betreffende radio-omroep en televisie van de Vlaamse gemeenschap (2009). <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/mediadecreet-en-wetgeving>; Décret relatif aux services de medias audiovisuels et aux services de partage de vidéos (2021). beschikbaar op https://etaamb.openjustice.be/nl/decreetvan04-februari-2021_n2021020568.html.
- [24] Art. 215 Mediadecreet.
- [25] Art. 9.1.2 (2021). Décret relatif aux services de medias audiovisuels et aux services de partage de vidéos.
- [26] BIPT. (2023). Mededeling van de Raad van het BIPT van 30 juni 2023 over het verslag over het toezicht op netneutraliteit in België (periode 1 mei 2022 – 30 april 2023), https://www.bipt.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/b12f9d760153dfd820664aa15ef72144c9672b0/mededeling_verslag_toezicht_netneutraliteit_belgie_2022-2023.pdf.
- [27] <https://rsf.org/en/country/belgium>.
- [28] Bijvoorbeeld Beslissing BMA-2013-C/C-03 (2013).
- [29] VRM (2023). Mediarapport concentratie 2023.
- [30] Wet van 19 december 2023, houdende de invoering van een minimumbelasting voor multinationale ondernemingen en omvangrijke binnenlandse groepen (2023). BS 28 December 2023.
- [31] VRM. (2023) Rapport Mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf.
- [32] <https://www.adsanddata.be/nieuws/reclameregie-ads-data-breidt-samenwerking-met-var-uit>.
- [33] VRM. (2023) Rapport Mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf.
- [34] VRM. (2023) Rapport Mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf.
- [35] <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/03/20/federale-regering-herschikt-budget-voor-krantenbedeling/>.

- [36] In 2021 verklaarde de bevoegde minister voor Media dat het "Handvest noch een collectieve arbeidsovereenkomst noch een loonovereenkomst is. Deze moeten worden bereikt via de geëigende kanalen. Het sociaal charter dient wel als leidraad voor een leefbare werkomgeving in de Vlaamse mediasector."
- Verslag vergadering Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (2021). <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementairwerk/commissies/verslagvergaderingen/1465207/verslag/1468.901>.
- [37] E.g. Beslissing BMA-2013-C/C-03, 25 oktober 2013.
- [38] Voor meer informatie over online nieuwsconsumptie in België zie: RISJ Digital Report 2023, beschikbaar via <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/belgium>.
- [39] Voor meer informatie rond nieuwsconsumptie in België: RISJ Digital Report 2023, accessible at <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/belgium>.
- [40] Art. 130, 163, 174 Mediadecreet; art. 3.1.1-3.1.3 Décret relatif aux services de medias audiovisuels et aux services de partage de vidéos.
- [41] Art. 25. Belgische Grondwet (1831). https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&table_name=wet&la=N&cn=1994021730.
- [42] Voor de Vlaamse Gemeenschap vindt u de bevoegde zelfregulerende instantie (RvdJ) en haar reglementen op: <https://www.rvdj.be/>; voor de Franstalige Gemeenschap vindt u de bevoegde zelfregulerende instantie (CdJ) en haar reglementen op: <https://www.lecdj.be/fr/>.
- [43] Van Aelst, P., Walgrave S., Tillemans H., Kuypers, I., Beckers, K. (2022). Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2021. Rapport in opdracht van VRM, <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/nieuws/2022/vrm-publiceert-rapport-over-onpartijdigheid-vrt-nieuwsuitzendingen-2021>; Van Aelst, P., Walgrave, S., Depauw, C., Tillemans, H., Van Nieuwenborgh, J. (2023). Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2022. Rapport in opdracht van VRM, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/onderzoek_onpartijdigheid_vrm_ua_-_2022.pdf.
- [44] Van Aelst, P., Walgrave, S., Depauw, C., Tillemans, H., Van Nieuwenborgh, J. (2023). Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2022. Rapport in opdracht van VRM, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/onderzoek_onpartijdigheid_vrm_ua_-_2022.pdf.
- [45] Art. 216 FIRTA and art. 134 FRAMSA.
- [46] VRM (2023). Toezichtsrapport VRT - 2022, <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/over-vrm/rapporten/2022/toezichtsrapport-vrt>.
- [47] VRM (2023). Rapport mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf.
- [48] Art. 18 RTBF Contrat de gestion 2023-2027; VRT beheersovereenkomst 2021-2025; art. 151, Flemish Community Radio and Television Broadcasting Act (FIRTA) - 2009; French Community Broadcasting Act (FRAMSA) - 2009 ; CSA, Charte qualité en matière d'accessibilité des programmes - 2019; Règlement du 17/07/2018 à l'attention des éditeurs linéaires / non linéaires et des distributeurs; Charte et Guide de bonnes pratiques du Collège d'Avis du 26/11/2019.
- [49] Unia (2020). Bevraging van personen met een handicap over de naleving van hun rechten.
- [50] Art. 3.2.1-1 Décret relatif aux services de medias audiovisuels et aux services de partage de vidéos.
- [51] VRM (2023). Rapport mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf.
- [52] Artikel 166/1, § 2, lid 6 Mediadecreet.
- [53] <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/media/subsidies/regionale-televisieomroepen#:~:text=Vertaald op maat van de,maximaal 255.500 euro excl.>

- [54] <https://audiovisuel.cfwb.be/aides/aide-medias/aide-media-audiovisuels>.
- [55] CSA. (2023). Baromètre diversité et égalité, /https://www.csa.be/wpcontent/uploads/2023/10/CSA_barometre-10ANS-2023-WEB.pdf
- [56] CSA. (2023). Baromètre diversité et égalité, /https://www.csa.be/wpcontent/uploads/2023/10/CSA_barometre-10ANS-2023-WEB.pdf.
- [57] <https://www.csa.be/117734/10-ans-du-barometre-du-csa-un-peu-plus-de-femmes-une-diversite-quistagne-ou-regresse-dans-les-medias/#:~:text=Entre 2011 et 2021, la,e.s dans le dernier Baromètre>.
- [58] In principe laat de VRT elk jaar een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar diversiteit. De laatste resultaten dateren echter van 2021: https://www.vrt.be/content/dam/vrtbe/over-de-vrt/prestaties/Monitor_Diversiteit_2021_Extern_JV.pdf. Dit werd bevestigd in ander onderzoek voor de actualiteit: A. Dhoest, K. Panis & S. Paulussen (2022) Vrouwen aan Tafel: Female Guests and Experts in Current Affairs Television, Journalism Practice, 16:4, 603-620, DOI: [10.1080/17512786.2020.1807392](https://doi.org/10.1080/17512786.2020.1807392).
- [59] Vlaamse Gemeenschap, Strategisch plan Geletterdheid 2017-2024, <https://www.vlaanderen.be/publicaties/strategisch-plan-geletterdheid-2017-2024>.
- [60] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i21_custom_9433540/default/table?lang=en&page=time:2021.
- [61] Senaat (2021). De noodzakelijke samenwerking tussen de federale overheid en de Gemeenschappen inzake de bestrijding van fake news, https://www.senate.be/informatieverslagen/7-110/Senaat_verslag_fake_news-2021.pdf.
- [62] VRT (2022). Vlaamse regering trekt 3 miljoen euro uit in strijd tegen desinformatie: "We willen nieuwsgebruikers weerbaarder maken en journalisten ondersteunen", <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/10/13/vlaamse-regering-trekt-3-miljoen-euro-uit-in-strijd-tegen-desinf/>.
- [63] Expert interview met Prof. Dr. Peter Van Aelst, 8 januari 2024.
- [64] De centrale bepalingen die specifiek betrekking hebben op 'haatzaaien' op basis van geslacht, seksuele geaardheid, leeftijd en handicap, in de federale wetgeving zijn de verboden op 'het aanzetten tot haat discriminatie, segregatie en geweld'. Artikel 22, 1° en 2° van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie (Antidiscriminatiewet, relevant voor de gronden seksuele geaardheid, leeftijd en handicap, evenals de meeste andere gronden vermeld in 1.1.1) en Artikel 27, 1° en 2° van de Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen. Artikel 22, 3° en 4° van de Antidiscriminatiewet en artikel 27, 3° en 4° van de Wet op de seksdiscriminatie verbieden aanzetten tot discriminatie, haat, geweld of segregatie tegen een groep, een gemeenschap of haar leden op dezelfde gronden.
- [65] Voorhoof, D. (2020) Online haatspraak blijft (voorlopig) onbestraft. De Juristenkrant, 2020, p. 4-5; UNIA, Aanbeveling tot herziening van artikel 150 van de Grondwet, https://www.unia.be/files/Documenten/Aanbevelingen-advies/aar_19_artikel_150_grondwet.pdf.

6. Bronnen

Wetten

Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC (2019). <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj>.

Belgische Grondwet
(1831).

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&table_name=wet&la=N&cn=1994021730.

Strafwetboek, 8 juni (1867). <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/1867/06/08/1867060850/justel>.

Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden (Antiracismewet), (1981). <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2007/05/10/2007002097/staatsblad>.

Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie (Antidiscriminatiewet) (2007)., https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2007051035&table_name=wet.

Wet betreffende de elektronische communicatie, 13 juni 2005, gewijzigd 31 december 2021 (2005), http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2005061332&table_name=wet.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 28 januari (2019). Commentaar en aanbevelingen van de Controlecommissie met betrekking tot de interpretatie van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, https://verkiezingen.fgov.be/sites/default/files/inlinefiles/VadeMecum_2019_54K3491001.pdf.

Wet tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG, <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2022/06/19/2022015053/justel>.

Wet inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht of op het nationale recht binnen een privaatrechtelijke rechtspersoon melden, meer informatie beschikbaar [op https://news.belgium.be/nl/omzetting-van-de-europese-richtlijn-inzake-de-bescherming-vandeklokkenluiders](https://news.belgium.be/nl/omzetting-van-de-europese-richtlijn-inzake-de-bescherming-vandeklokkenluiders), available at <http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article.pl>.

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en het Bestuursdecreet van 7 december 2018, wat betreft klokkenluiders (2017). <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/bslissingvlareg/voorontwerpdecreetklokkenluiders>.

Franstalige Gemeenschap, Decreet betreffende audiovisuele mediadiensten en videoplatformdiensten van 4 februari (2021). Belgisch Staatsblad, 26 maart 2021, available at <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/decret/2021/02/04/2021020568/justel>.

Vlaamse Gemeenschap, Decreet betreffende radio-omroep en televisie van 27 maart (2009). zoals gewijzigd bij decreet van 4 februari 2022, Belgisch Staatsblad, <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1017858.html>.

Rechtspraak

ECtHR, Case of RTBF v. BELGIUM, 50084/06 (2011). Strasbourg, 29 maart 2011, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-104265>.

Council of State, RvS (7e k.) nr. 227.394 (2014). <http://www.raadvstconsetat.be/dbx/adviezen/22739.pdf>.

Decision BMA-2013-C/C-03, 25 oktober (2013). https://www.abcma.be/sites/default/files/content/download/files/2013CC03-BMA_pub.pdf.

Decision BMA-2019-C/C-16, 13 mei (2019). https://www.bma-abc.be/sites/default/files/content/download/files/bma-2019-cc-16_pub.pdf.

Decision BMA -2022-C/C-08, <https://www.bmaabc.be/sites/default/files/content/download/files/BMA-2022-CC-08%20PUB.pdf>.

Academische literatuur

Donoso, V., Vandenberghe, H. and d'Haenens, L. (2021). Naar een mediawijs Vlaanderen. available at: https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2021-05/Hoofdrapport_Naar_een_Mediawijs_Vlaanderen_FINAL_April2021.pdf.

Keunen S. & Van Garsse. (2018). Chapter 4 - Access to information in Belgium. In Dragos, Dacian; Kovac, Polonca; Marseille, Albert (Ed.). *The Laws of Transparency in Action. A European Perspective*, Palgrave Macmillan, p. 119-162.

Raats, T. et al. (2021). De onpartijdigheid van het VRT-aanbod, beschikbaar op <https://journalist.be/download/11407/>.

Van Aert, J. (2021). Can fact-checking prevent politicians from repeating misinformation?

Valcke, P., Groebel, J. and Bittner, M. (2016). Media Ownership and Concentration in Belgium -Noam, E. (ed.), *Who Owns the World's Media? Media Concentration around the World*, Oxford University Press, <https://academic.oup.com/book/27756> Valcke, P., Picard, R., Sükösd, M., Sanders J. et al. (2009). Independent study on Indicators for Media Pluralism in the Member States – Towards a Risk-Based Approach, European Commission. Volume 2: User Guide. 358 et seq, https://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/pfr_report.pdf.

Voorhoof, D. (2023). Media mogen geen informatie verspreiden uit stukken strafonderzoek in zaak Conner Rousseau. De Juristenkrant, p.1-6 en 7.

Andere referenties

BIPT. (2023). Jaarverslag 2022, <https://www.bipt.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/c917fd09406af36e7707525dd283b>

[cd1bc650159/j](https://www.csa.be/accessible/159/j).

CSA (2018). Règlement du 17/07/2018 à l'attention des éditeurs linéaires / non linéaires et des distributeurs, <https://www.csa.be/accessible/>.

CSA (2019). Charte et Guide de bonnes pratiques du Collège d'Avis du 26/11/2019, <https://www.csa.be/document/charte-qualite-en-matiere-daccessibilite-des-programmes/>.

CSA (2023). Baromètre diversité et égalité, https://www.csa.be/wp-content/uploads/2023/10/CSA_barometre-10ANS-2023-WEB.pdf.

CSEM (2022). Le plan éducation aux médias de la FWB, available at: <https://www.csem.be/actualite/leplaneducation-auxmedias-de-la-fwb-est-adopte> CSA, Charte qualité en matière d'accessibilité des programmes, 2019, <https://www.csa.be/accessible/>.

Vlaamse Gemeenschap (2019). Strategisch plan Geletterdheid (2017) 2017-2024 en de evaluatie van 2019
Vocvo/Vlaanderen (2019) Evaluatie Strategisch plan geletterdheid
2017-2024, <https://www.vlaanderen.be/publicaties/strategisch-plan-geletterdheid-2017-2024>.

VRM. (2023) Rapport Mediaconcentratie 2023, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/rapport_mediaconcentratie_in_vlaanderen_2023.pdf

VRM. (2023). Toezicht op de naleving door de openbare omroep van de beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap, https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/pdfversions/toezichtsrapport_op_de_naleving_van_de_beheersovereenkomst_door_de_vrt_-_2022.pdf.

VVJ. (2023). Jaarverslag, https://www.journalist.be/sites/default/files/2024-02/VVJ-AVBB-EFJ-IFJ-Jaarverslag_2023_0.pdf. Vanhaelewyn, B., Van Leuven, S., Raeymaeckers, K., Libert, M., Le Cam, F., & Lethimonnier, C. (2023). *Portret van Belgische Journalisten in 2023*. Academia Press.

BIJLAGEN I. LANDENTEAM

Voornaam	Achternaam	Positie	Instelling	MPM2024 CT Leider
<i>Peggy</i>	<i>Valcke</i>	<i>Prof. Dr.</i>	<i>CiTIP - KU Leuven</i>	X
<i>Ellen</i>	<i>Wauters</i>	<i>Legal researcher</i>	<i>CiTIP - KU Leuven</i>	

BIJLAGEN II. GROEP VAN EXPERTS

De groep van deskundigen bestaat uit specialisten met een aanzienlijke kennis van en erkende ervaring op het gebied van de media. De rol van de groep van deskundigen bestond erin de antwoorden van het landenteam op 16 van de 200 variabelen waaruit het MPM2023 is samengesteld, te evalueren. Deze 16 vragen zouden als subjectief kunnen worden beschouwd. Om de nauwkeurigheid van de eindresultaten van de MPM te waarborgen en om de objectiviteit van deze vragen te maximaliseren is de MPM overgegaan tot het raadplegen van erkende deskundigen. Het is echter belangrijk te benadrukken dat het definitieve landenrapport niet noodzakelijkerwijs de individuele standpunten weergeeft van de deskundigen die hebben deelgenomen. Het geeft alleen de standpunten weer van het nationale landenteam dat de gegevens heeft verzameld en het verslag heeft geschreven.

Voornaam	Achternaam	Positie	Instelling
<i>Johan</i>	<i>Cassimon</i>	<i>Lid juridische/economische onderzoekscl</i>	<i>Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)</i>
<i>Charlotte</i>	<i>Michils</i>	<i>Juridisch adviseur</i>	<i>Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten/Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ/AVBB)</i>
<i>Jonathan</i>	<i>Van de Velde</i>	<i>Vertegenwoordiger van koepelvereniging voor de media</i>	<i>Medianet Vlaanderen vzw</i>
<i>Jonas</i>	<i>Frojmovics</i>	<i>Economist</i>	<i>Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA)</i>
<i>Jonathan</i>	<i>Hendrickx</i>	<i>Doctor in de Media- en communicatiewetenschappen</i>	<i>Vrije Universiteit Brussel (VUB)</i>
<i>Martine</i>	<i>Simonis</i>	<i>Secretaris Generaal</i>	<i>Association des journalistes professionnels (AJP)</i>

Onderzoeksrapport

Editie -
Juni 2024

Publications Office
of the European Union

